Массе а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ЕРА, 21 февраль, 1974 шу. • № 23 (15319). • Мах 2 кеп.

№ 98 ЙОЛЧА АЛПАТОВСКИ ХОРЖАМИЙ ОКРУГЕ ГIОЛЛА НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ДЕПУТАТ ХОРЖАШ ДЕЧА ХОРЖАМАШТА ЙОЛЧА ОКРУЖНОЙ ХОРЖАМИЙ КОМИССЕ

Комсаш лелаеча «Наурский» совхоза болхлой, юрта боахама специалистий, гIулакхерча наьха юкъарча собране протоколага а ше харжа оттаваьча Алпатовски хоржамий округе гIолла ше харжийта раьза хилара хьакъехьа депутата еннача заявленега а хьежа, Окружной хоржамий комиссе «Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча Положене» 54 статьяга хьежа №98 йолча Алпатовски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла дIаязваьв комсаш лелаеча «Наурский» совхоза» болхлой ,юрта боахама специалистий, гIулакхерча наьха юкъарча собране хьаоттаваь 1939 шера ваь, город Грозне вахаш вола, нов. Бузуртанов Османа Махьмад, КПСС член, парте Нохч-ГIалгIай обкома секретарь.

№ 98 йолча Алпатовски хоржамий округе гIолла Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совете депутат хоржаш деча хоржамашта йола Окружной хоржамий комисси.

XIV НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕХ БОЛА

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

19 феврале XIV Нохч-ГIалгIай областной партийни конференци хилар город Грозне, В. И. Ленина цIерагIча культура Двореце.

Конференци хьайиллар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

Конференце балха органаш хорж: президиум, секретариат, мандатни комисси.

Делегаташа чIоаггIа раьза хинна сийлен президиум хорж КПСС ЦК Генеральни секретарь новкъост Л. И. Брежнев керте латтача КПСС ЦК Политбюро составах.

Конференце дувца оттадаь дешаш чIоагIду:

1. КПСС областной комитета отчетни доклад.
2. Областной партийни организаце ревизионни комиссе отчетни доклад.
3. КПСС обком харжар.
4. Областной партийни организаце ревизионни комисси харжар.

КПСС Нохч-ГIалгIай обкома отчетни доклад йир КПСС обкома хьалхара секретара нов. С. С. Апряткина.

Областной партийни организаце ревизионни комиссе балха хьакъехьа доклад йир комиссе председатела нов. Г. В. Склокина.

Докладех лаьца хиннача пренешка къамаьлаш дир: КПСС Грозненски горкома хьалхарча секретара нов. Н. Я. Правеньке, Грозненски района «Ермоловский» совхоза доярка нов. Я. Кадыровас, СССР 50 шу дизара цIерагIча Грозненски химически комбината директора нов. Л. А. Шилова, КПСС Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Кагерманова, «Старогрознефть» яхача гази мехкдаьттен доахача управлене мастера нов. М. В. Магомадова, КПСС Малгобекски горкома хьалхарча секретара нов. П. Г. Кашеева, Шалински районни юкъарча «Сельхозтехника» объединене шофера нов. У. Газимиевас, КПСС Шелковской райкома хьалхарча секретара нов. В. Г. Табацковас, «Красный молот» завода кстельщикий бригадира нов. Н. Г. Рыженкова, Назрановски районни больница лоратерапевта нов. М. М. Кастоевас, хIамаш тегача производствай объединене № 1 йолча филиала швеяс нов. Л. Ф. Балхоевас, КПСС Назрановски райкома хьалхарча секретара нов. С. М. Бекова, Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен университета парткома секретара нов. М. Х. Точиева, В. И. Ленина цIерагIча Грозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода оператора нов. Н. И. Ведерникова, Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиума председатела нов. Х. Х. Бокова, облсовпрофа председатела нов. О. С. Беляева, Наурски районерча «Цlе байракх» яхача колхоза председатела нов. М. М. Чочаева, Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета председатела нов. Р. В. Вахаева, ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара нов. Т. У. Махмудхаджиевас. Грозненски гарнизона тIема гIулакха тIарча нов. Д. В. Тимерханова, Нохч-ГIалгIай АССР халкъа тIахьожама комитета штате йоацача отдела заведующе нов. И. П. Кичика.

Комиссе ла а дийгIа, чIоагIйир комиссе председатела нов. Н. И. Семенова яь мандатни комиссе доклад.

Дош халдаш къамаьл дир КПСС обкома хьалхарча секретара нов. С. С. Апряткина.

КПСС обкома отчетни докладах лаьца шерра сопам тIайийцар конференце, ревкомиссе отчет чIоагIйир.

КПСС областной комитет, областной партийни организаце ревизионни комисси хержар конференце.

Конференце цIерагIа КПСС Ставропольски крайкомагара, КПСС Дагестански, Калмыцки, Черсий-Балкхарой, Къилбаседа-ХIирий обкомашкара моаршала телеграммаш а хIаьта иштта республика промышленни предприятей, колхозий, совхозий коллективашкара къахьегама рапорташ а кхаьчар.

Конференце балха юкъе дакъа а лаьцар, къамаьл а дир КПСС ЦК членалла кандидата, КПСС ЦК административни органий Отдела заведующе нов. Н. И. Савинкина. Конференце балха юкъе иштта дакъа лаьцар КПСС ЦК организационно-партийни балха Отдела сектора заведующе заместитела нов. К. Н. Могильниченкос.

Конференци чакхйоалаш делегаташа чIоагтIа дегаш гIоздаьнна а болаш партийни гим — «Интернационал» даьккхар.

(Конференце балхах йола йизза отчет кепатохаргья).

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА ПЛЕНУМ

XIV областной партийни конференце хержача КПСС Нохч-ГIалгIай обкома пленум хилар. Организационни дош дийцар пленумо.

Пленумо КПСС Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретаралла хержар нов. С. С. Апряткин.

ШоллагIча секретаралла нов. М. Ш. Баматгиреев хержар, КПСС обкома секретаралла хержаб нов. М. О. Бузуртанов, нов. М. А. Дорохов, нов. М. А. Керимов.

Пленумо КПСС обкома бюро членалла хержар н.н. С. С. Апряткин, М. Ш. Баматгиреев, О. С. Беляев, Х. Х. Боков, М. О. Бузуртанов, Р. В. Вахаев, М. А. Дорохов, М. А. Керимов, С. Н. Кожуховский, Н. Я. Правенький, Н. И. Семенов.

Пленумо обкома бюро членалла кандидаталла хержар нн. В. И. Жигалов, Т. У. Махмудхаджиева, Р. А. Саламова.

Пленумо чIоагIбаьб: организационно - партийни балха отдела заведующелла — нов. Н. И. Семенов, пропагандан агитацеи отдела заведующелла — нов. П. И. Латышев, мехкдаьттаи химически промышленноста отдела заведующелла — нов. М. М. Афанасенко, промышленно - транспортни отдела заведующелла — нов. Г. Г. Олейников, гIишлошъяра отдела заведующелла — нов. Э. Э. Исмаилов, юрта боахама отдела заведующелла — нов. Ф. И. Юрченко, Iилмаи дешара заведеней отдела заведующелла — нов. Р. Н. Тимошенко, кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующелла — нов. М. М. Межидова, административни органий отдела заведующелла — нов. Г. В. Калагов, яйгача, кхачаи промышленностеи торговлен отдела заведующелла — нов. З. А. Ахмадов, юкъарча отдела заведующелла — нов. Н. И. Поляков, финансово-боахама отдела заведующелла — нов. К. М. Киров. КПСС обкомерча партийни комиссе председателалла чIоагIъаьв нов. Н. А. Сыщиков.

Пленумо «Грозненский рабочий» яхача газета редакторалла нов. Д. К. Безуглый, «Ленинан некъ» яхача газета редакторалла нов. Б. Г. Габисов, «Сердало» яхача газета редакторалла нов. Т. А. Тебоев чIоагIваьв.

КПСС обкома пленума балха юкъе дакъа лаьцар КПСС ЦК членалла кандидата, КПСС ЦК административни органий Отдела заведующе нов. Н. И. Савинкина. КПСС ЦК организационно - партийни Отдела сектора заведующе заместитела нов. К. Н. Могильниченкос.

* * *

Нохч-ГIалгIай областной партийни организаце ревизионни комиссе заседани хилар. Комиссе председателалла хержав нов. Г. В. Склокин.

СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТУРПАЛА НОВКЪОСТА А. Н. КОСЫГИНА ЛЕНИНА ОРДЕНИ «СЕРП И МОЛОТ» ЯХА ШОЛЛАГIА ДОШО МЕДАЛИ ЯЛАРАХ ДОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Коммунистически партена а Советски паччахьалкхенна а хьалхашка доккхий дика гIулакхаш карагIдувларахи ваь кховзткъеи итт шу дизарца дувзаденнеи **Ленина ордени шоллагIа «Серп и Молот»** яха дошо медали лойла СССР Министрий Совета Председатела Социалистически Къахьегама Турпала новкъоста **КОСЫГИН АЛЕКСЕЙ НИКОЛАЕВИЧА.**

СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
Н. ПОДГОРНЫЙ.

СССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
20 февраль, 1974 ш.

Новкъостага КОСЫГИН Алексей Николаевичага

КПСС Центральни Комитето, СССР Лакхехьарча Совета Президиумо, СССР Министрий Совето даггара даькъала вувш Хьо, Коммунистически партен Советски паччахьалкхени воевзаш вола деятель, ваь кховзткъеи итт шу дузача дийнахьа.

Партийни паччахьалкхени ерригача посташка Хьай бераг низи опыти дIалу Iа коммунизм хьалъечен марксизма-ленинизма сийлахь-йоккхача идеалашта тешаме деча гIулакхаи. СССР Министрий Совета Председатель волаш болх а беш, Iа, Алексей Николаевич, дукха терко ю парте никъ дIахо бахьара, халкъа боахам дегIабоалабара. Советски социалистически паччахьалкхе чIоагIъяра тIехьа парте хьабахьача наькъа.

Тха веза доттагIа а новкъост а, Алексей Николаевич, вай партенен советски халкъан долча берката, коммунизм котъяккхар духьа дукхача шерашка могаш маьоша а волаш дIахо дика кайоалаш болх бе вIаштIехьдалда Хьа, аьнна цIенча дег тIара ловца боакх оаха.

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТ — СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМ — СССР МИНИСТРИЙ СОВЕТ

XIV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНИ КОНФЕРЕНЦЕ ХЕРЖА

КПСС НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА СОСТАВ

КПСС ОБКОМА ЧЛЕНАШ

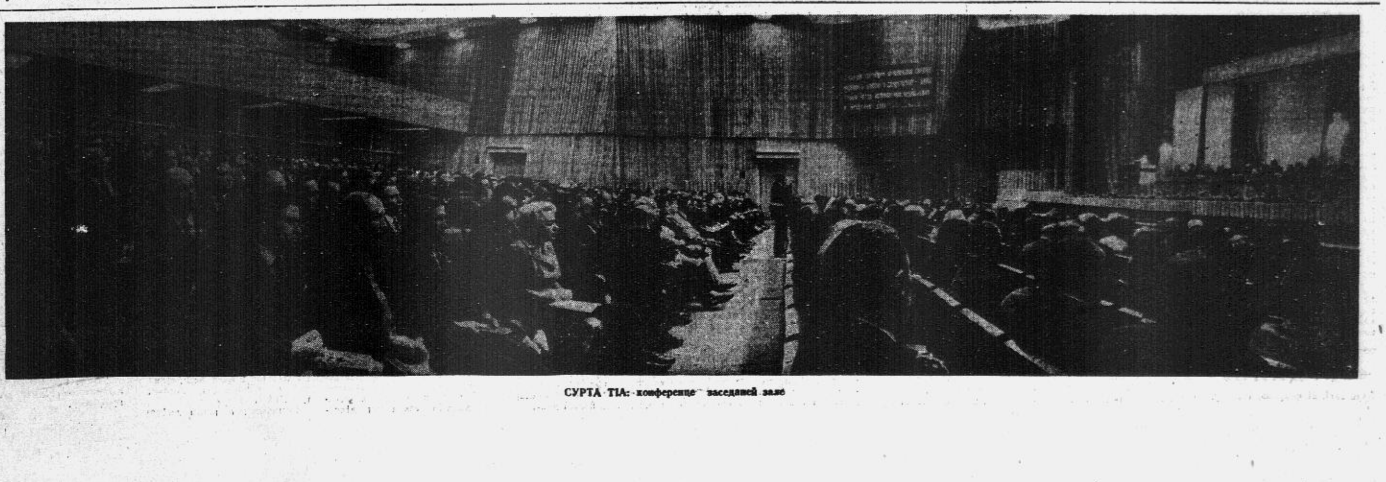
АБДУЛАЕВ А. А.
АЛИЕВА Т. Р.
АНУФРИЕНКО Б. В.
АПРЯТКИН С. С.
АРСАНБИЕВ Я.
АРБИЕВ М. А.
АФАНАСЕНКО М. М.
АХМАДОВ З. А.
АХМАТОВА Р. С.
БАЙБУЛАТОВ Н. К.
БАМАТГИРЕЕВ М. Ш.
БЕЗУГЛЫЙ Д. К.
БЕКОВ С. М.
БЕЛЯЕВ О. С.
БИЧЕВОЙ Н. И.
БОГУН Г. Г.
БОКОВ Х. Х.
БРЫКСИН Е. В.
БУЗУРТАНОВ М. О.
БУРМИСТРОВА Р. Т.
БЫЧИХИН Б. Г.
ВАХАЕВ Р. В.
ВЕДЕРНИКОВ Н. И.
ВОДНЕВ В. И.
ВОРОНКИН А. И.
ГАБИСОВ Б. Г.
ГАЗИМИЕВА У.
ГРИНЬ Т. Г.
ГУСИНИН Н. И.
ДАКАЕВ Н. Я.
ДАКАЕВА Я.
ДИБИЩЕВА Т.
ДОРОГОЧИНСКИЙ А. З.
ДОРОХОВ М. А.
ЕВЛОЕВ Х. А.
ЖИГАЛОВ В. И.
ЗАВГАЕВ Д. Г.
ИВАНОВА Л. И.
ИСМАИЛОВ Э. Э.
КАГЕРМАНОВ А. Д.
КАЛАГОВ Г. В.
КАРПОВА Р. А.
КАРАГИЧЕВА А. М.
КАЧЛИШВИЛИ Н. З.
КАЩЕЕВ П. Г.
КЕРИМОВ М. А.
КИРИЛЛОВ С. А.
КОЖУХОВСКИЙ С. Н.
КОТИЕВ А. М.
КУЗНЕЦОВ Ю. В.
ЛАТЫШЕВ П. И.
ЛЕОНОВ Д. А.
ЛЕТКОВСКАЯ Т. Б.
ЛОПАТИН П. Д.
ЛЮБИМЦЕВА В. А.
МАМАЕВ М. А.
МАХМУДХАДЖИЕВА Т. У
МЕЖИДОВА М. М.
МИСЛАУРОВ У. Х.
НАЗАРОВ В. Б.
ОЛЕЙНИКОВ Г. Г.
ОРЦХАНОВА З. А.
ОСМАЕВ А. Ч.
ПАВЛОВА Т. Ф.
ПАВЛОВ М. П.
ПАЛЬЧИКОВ Г. Ф.
ПЕРЕПЕЧАЕВ Л. Н.
ПЕТРУХИНА В. М.
ПОЛЯКОВ Н. И.
ПОЛУПАНОВ В. Л.
ПОПОВ Н. Н.
ПРАВЕНЬКИЙ Н. Я.
РЕДЬКОВ Н. В.
РЫЖЕНКОВ Н. Г.
РАСТОРГУЕВ Ю. Л.
САЛАМОВА Р. А.
САЛОВА Л. В.
САМАРСКИЙ Г. Г.
САЙДАМИНОВА С. С.-М.
СЕМЕНОВ Н. И.
СЕРГУТИНА В. В.
СИНЕЛЬНИКОВ С. В.
СМИРНОВ А. Н.
СТРОЧИЛО А. А.
СУЛАЕВ М. М.
СУХОРУКОВ Ю. В.
СЫЩИКОВ Н. А.
ТАБАЦКОВА В. Г.
ТЕБОЕВ Т. А.
ТИМОШЕНКО Р. Н.
ХАМУРЗИЕВ Х. А.
ЧАЙКИН А. А.
ЧАХКИЕВ О. А.
ЧИЧИЛЬ Т. Н.
ШАМАРДИН В. М.
ШАМИЛЕВА З. М.
ШИЛОВ Л. А.
ЭСМУХАМБЕТОВ Н. А.
ЮРЧЕНКО Ф. И.
ЯНГУЛЬБАЕВ В. А.
ЯСИНЕЦКАЯ Л. П.

КПСС ОБКОМА ЧЛЕНАЛЛА КАНДИДАТАШ

АБДУСАЛАМОВ Ш. А.
АЛБАСТОВ И. А.
АУШЕВ А.-Х. Х.
БИСУЛТАНОВ Ж.
БУЗУРТАНОВ И. У.
ВАХМЕНИН П. И.
ГАЗИЕВ М. А.-М.
ДОЛАКОВА Т. Б.
ЗЕМСКОВ В. И.
ЗУБКОВ В. Н.
КИРОВ К. М.
КОДЗОЕВ М. А.
КУЧЕРОВ А. Е.
ЛАВРЕНЧЕНКО И. Е.
ЛАГУТИН С. М.
ЛАЗАРЕВ А. Ф.
ЛАРСАНОВ С. Ш.
МАГАМГАЗИЕВ М. М.
МАТАЕВ Б.
МАХАУРИ Г. Г.
МЕЛЬНИЧЕНКО В. З.
МИРОНОВА Н. Б.
ПАРЧИЕВА М. А.-А.
РЕШЕТОВ В. Я.
САЛТАХАНОВ К. С.
ТИМЕРХАНОВ Д. В.
ТАМАЕВ Ф. У.
ТИМИЕВА М.
ТУРИЕВА А. К.
ЦУЦАЕВ Р.
ЧАГАЕВ В. М.
ШАМИЛЕВА А. М.
ШАХГИРЕЕВ Ш. Х.
ЭЛЬСАЕВА Х. Ш.
ЭСМУРЗИЕВ Ш. Х.

РЕВИЗИОННИ КОМИССИ

АВАНЕСОВ И. А.
АСТАФЬЕВ Б. М.
БУРМИСТРОВ К. Д.
ГАПУЕВ А. М.
ГРЕБЕНЩИКОВ П. А.
ГУРЕЕВ П. Я.
ДУЛДАЕВ А. М.
КАДЫРОВА Я. А.
КАСЬЯНОВ Ю. В.
ЛАПАКСИН В. А.
МАРЕЧЕНКОВ Ю. В.
СКЛОКИН Г. В.
СТАРЧАК В. И.
ТЕМИРАЕВ С. А.
ЧЕРНОВА Н. С.

СУРТА ТIА: конференце заседанией зале

ДIАЯХАЧА ЗАМАХ ЮХЕДИСАЧА ВОЧА

ГIУЛАКХАШТА ДУХЬАЛА

СХОДИЙ РЕШЕНЕШ ХАДДАНЗА КХОАЧАШЪЕ

1973 шера тха района юрташка гражданий сходаш хилар. Цига дийцар социалистически законаш кхоачашде дезаш хилара, бахача наха юкъе дына духьалара пропаганда шерагIа йоаржаяра, тIехьадисача гIулакхашта духьал къовсам лоаттабара. КПСС обкома Х-ча пленума решенеш кхоачашъяра дешаш.

1973 шерара социалистически декхараш кхоачаш а тIеххкхоачаш а дара тIехь къовсам лоаттабара уйланца чакхъяьлар сходаш. ХIара сходе тIаэцар хаьдда йола решени, из кхоачашъяра тIахьожам лоаттабергбола дикагIча нахах латта комисси хоржар. Иштта хержача дуккхача комиссеша дика бу шоай болх, юрта Советашта хьалхашка латта декхараш кхоачашдара парна новкъостал ду.

Сходашка керттера дола дош дар КПСС обкома Х-ча пленума решенега хьежжа социалистически законаш кхоачашдар.

Районни центра 30 километр гаьна улл 800 саг ваха Аршты. ТIеххьара хиннача сходе кердаьккхар цига 15 сагах латта комисси. Цига дийцар хьалха хиннача схода решени кхоачашъяра хьакъехьара дош. Цига къамаьл дир 9 саго. Цар критика йир бокъо йолчул совгIа доахан леладеча Албастов Мохьмада, Абдулаев Муслима, Акиев Валерена, кхычарна, иштта доагIачул совгIа лаьтташ дIалийна болча Хациева Хьабидата, Албастов Асхьаба, Бехоева Наташийна.

Дынах тешача наха юкъе бокхха кхетама болх баьб Ферзаули Нохчочо. Из бахьан долаш сходе Хабиляев Асоси Мельхнеб Закречон аьлар: «Тхоаш гIалат лаьина лийнна хилар кхетадаьд оаха. Кхы юкъе гIоргдац то мурдашта». Цар даь къамаьл хьаллаьцар Бехоев Хьасана.

Цу сходе мурдий тхьамадага Хациев ИсмаIалага дIахайтар законагIа доацаш пе мурдаш гулбеш леладу гIулакхаш дIахо могийтаргдоацилга. Комиссе членаша гучаваьккхар дукха нетий кхийла Албастов Iаббас. Цун кхо сесаги 15 бери да. ХIанз из Iаьдалах удаш лел.

Троицке станица Совета комиссе бокхха болх баьб болх па беш лела, малар совдоаха нах гучабоахаши иштта лела мегийтаргдоацилга царга дIахайташи. Цу комиссе гучадаккхарах 50 сом долаш гIод техар самогон доаккхаш хиннача Сигарев Михаила, Бабкина Александрайна, Чеботаева Антонинайна.

Хьалха хиннача сходашка керттера моттиг дIалаьцар «Малар совдоахарашца — къовсам!» яхача дешо. Цига бийцар малар совдоахаш вахаш вола 12 саг, обществана пайдане къа ца хьегаш лела 10, шиъ бераш во кхетаду 8 саг. Царех дукхагIбараша станицерча наха дош делар шоаш леладу харцахьара гIулакхаш дутаргда аьнна.

Схода решени кхоачашъяра юкъе хьинаре дакъа лоац комиссе членаша Алексей Чередникова, Борис Селезнева, Григорий Тимоненкос, Василий Шумилова. Уж хадданза хьож хьалха хиннача сходий решенеш мишта кхоачашъю.

Сходашка хержача комиссей членаша къаьстта терках тIабохийташ къовсам лоаттабу доагIачул совгIа лаьтта дIадувцарашца. Иштта законагIа доацаш лаьтташ лийцача 70 сагагара 13,2 гектар хьаьккхар, хIаьта 178 сагагара гучаяьлар цар коа тIарча лаьтташца совлен йола 29 гектар. Уж гражданаш чIоагIа харц беш бийцар сходашка, хIаьта царех цхьабараш бехктокхаме оза ба.

Совлен лаьтташ дийцарашкара хьа а доахаш колхозашта дIаденнад. Краснооктябрьски юрта Совете — 8 гектар, Первомайске — 11, ЧималгIа — 12, Арште 5 гектар лаьтта.

Комиссей членаша техка гучадаьхар йоагIача нормал совгIа гражданаша леладу доахан, говраш, жа. ХIаьта бахача наха шоаш паччахьалкхенга дIаденнад 457 бежан, 56 устагIа, 110 говр.

Сходашка бийцар балха боацаш лела нах 500 совгIа саг вер иштта вахаш. Шоаш леладу гIулакхаш мегийтаргдоацилга дIахайтачул тIехьагIа царех 310 саг балха эттар.

Къаьстта терках тIабохийт культах дола законодательство кхоачашдара. ЗаконагIа доацаш Орджоникидзевски станице болх беш хинна ламаз ду цIа дIакъайлад.

Комиссей членаша дакъа а лоацаш районе гучаяьхай ды лелабу тайп-тайпара тоабаш: баптисташ, пятидесятникаш, Кунта - Хьажий. Дени - шейха мурдаш, кхыбараш, иштта царна къайлагIа хьалхле лелаю 35 саг. Царех 23-нега культах дола законодательство толхадарах дола каьхаташ дIакхачийтад. Уж чIоагIа во бийцар сходашка. Царех ба Нестеровски станицера баптисташ Елизавета Меричанская, Михаил Ильясов. Краснооктябрьски юртара мурдий тхьамадаш Дзангиев Шовхал, туркх Галаев Iаьла, Первомайски юртара мурдий тхьамада Чаниев Хьусен, туркх Гулиев Хьамзат, Серноводски станицера Сагитов Аюб, Баталов Берса, дукха кхыбараш.

Комиссей членаша дына духьалара гIулакхаш дар бахьан долаш мархаш кхоабача а уж доастача а хана селлара гIордаьнна хиланзар из дездела. ДIадахача шерашка хиннача юхе дикка кIезигагIа бар мархаш кхоабаш а дездеш а хинна нах.

Ерригача сходашка керттера лаьттар КПСС обкома Х пленума решенеша маяххара интернациональни доттагIал чIоагIдара дош.

730 саго дакъа а лоацаш Ассински станице хиннача граждаиий сходе М. Б. Плиева аьлар:

— Со гIалгIа ва. Со чIоагIа духьале ва къамашта юкъе цатоам боахача гIулакхашта а наха а. Национализмай шовинизмаи уйлаш йола нах вайца тардургбац.

Цу тайпара, къамашта юкъера доттагIал чIоагIдара тIадерзадаь къамаьлаш хилар кхыча сходашка а. Гражданий юрташка хула сходаш бахача наха интернациональнии политически кхетам балара дика форма я.

Б. ШАДИЕВ,
Сунженски райисполкома председатель.

ЛЕКЦЕЙ ИНТЕРНАЦИОНАЛЬНИ ТЕМАТИКА ШЕРЪЕШ

Кагирхошта коммунистически кхетам балара, цар къахьегама хьинари общественно-политически сакхетами лакхбара областной партийни организаце беча балха пайдане форма а хинна дIаэттай лекционни пропаганда. ВЛКСМ обкома, райкомий, горкомий лекторски группаша беча балха тIехь керттера моттиг дIалоаш кагийча нахаген мехкарашкен ленински теоретически тIехьале, КПСС XXIV-ча съезда, ВЛКСМ XVI съезда, КПСС ЦК Пленумий решенеш, СССР хьаяь 50 шу дизара хетаяь материалаш, машар безача низий Дерригдунен конгрессе КПСС ЦК Генеральни секретара Л. И. Брежнева даь къамаьл, кхыдола парте керттера документаш Iомадайтаро, кагий нахи мехкарийи ийслагIча пятилетка задакеш ханал хьалха кхоачашъяра оарцагIбахаро.

Дуккхача комсомольски организацешка белгалдаьнна холуш да ешаш йолча лекцей Iилман боарам лакхбалар, лекционни пропаганда цхьан хIамана тIаерзаяь а хаьдда а еш хилар.

ХIанз кагирхошта юкъе пропагандистски болх беш 625 лектор ва. Царех 75 процент нах КПСС членаши членалла бола кандидаташи ба. 94 саг ва лакхерен йистелаиза лакхерен образовани йолаш.

Лекторашта юкъе ба партийни, комсомольски хьалхле лелаеш бола болхлой, Iилмай кандидаташ, аспиранташ, лакхерча дешара заведеней преподавателаш, инженерно - технически болхлой, юрта боахама специалисташ, литератураи искусстваи деятелаш, парте, комсомола, къахьегама, тIема ветеранаш.

Вай республике кIезига лоархIам болаш яц атеистически пропаганда, цо йоккха моттиг лоац дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш дIадахара тIехь къовсам лоаттабеш лекторски группаша беча балха юкъе. КПСС обкома Х-ча пленума решенеш кхоачашъеш, комсомола районнии городской комитеташа дукхагIа терках тIабохийт кагирхошта атеистически кхетам балара. Цунах йола лекцеш еш, беседаш ю, кинофильмаш хьувкх, хаттар дарен жоп даларен сайренаш ю.

Атеистически болх дикагIа бара а цунах дукхагIа пайда балийтара а лаьрхIа методически совет вIашагIтехай. Цо тайп - тайпарча кагирхошта атеистически кхетам балара план, лекцей тематика оттаьй, семинараш ю.

1972 шера йийшачул кхозза дукхагIа йийшай районашка цу темаех йола лекцеш, вешта аьлча 2459 лекци. Каст-каста хула хIама а хинна дIаэттад кагирхой доттагIала денош дездела, кагирхой болхлойи колхозхойи хинна дIаотташ уж даькъала бувцаш ловца баккхар, Къилбаседа-ХIирийчен комсомольски организацешца цхьана къонача таланташка хьажар.

Дикка тоабаь ший болх ВЛКСМ Гудермесски горкома лекторски группа. Культура болхлоша комсомольски активисташца, къонача лекторашца цхьана тайп-тайпара сайренаши диспуташи ю. Масала, Азамат-Юрта клубе йир «Къаман традицеши Iадати» яха сайре. Дуккхача юрташка кагирхошта атеистически кхетам луш гIулакхаш даьд. Цхьайолча комсомольски организацешка я къонача атеиста уголокаш, интернациональни доттагIала клубаш. Атеистически кхетам луш бокхха болх бу СПКБ инженера Х. Гурникова, № 4 йолча больница лоро Я. Асхабовас, № 39 йолча юкъерча школа хьехархочо Л. Цутиевас, Грозненски района № 1 йолча шурий совхоза комсомольски организаце секретара А. Дибировас. Цар майрра дувц дIаяхача замах во гIулакхаш. Моттигерча вахаре нийслуш долчох хаьдда масалаш а доаладеш, кагирхошта дIадовзийт дIаяхача замах юхедисача вочча гIулакхаша новкъарло еш хилар.

Сунженски Ленински районий комсомольски организацешка я къонача атеистий школаш. Цига лекцеш еш Грозне вузий Iилмахоша, партийни, советски, комсомольски болхлоша. Деша багIараша рефераташ кийчъю, практически занятешка уж еш. Атеистически кхетам балара дика опыт Iоаяьй Нохч-ГIалгIай университета общественни професей факультетерча къонача атеиста клубо. Цунна кулгалду философен Iилман коммунизмаи кафедра доцента Е. П. Ковнацке. Клубе болх беш я 10 секци. Къонача атеисташта опыт йолча преподавателаша хьех лекторски говзал, Iилма атеизма ларлаш, кагирхой аудиторешка яьча атеистически сайренашта, лекцешта анализ ю.

Студенташа бахача наха йийшай 600 лекци, 20-зза республика районашка баха, цига атеистически лекцеш йийшай цар. Из болх дикагIа бир исторически факультета студента на.

Комсомольски организацеша интернациональни кхетам луш болх беш Iилман - практически теоретически конференцеш ю, парте интернациональни политикаx йола лекцеш еш. Болх беш я интернациональни доттагIала клубаш. Тематически сайренаш, къовсам лоаттабеча халкъашца барт - цхьоагIо хилара митингаш ю. Цу хьакъехьа дикка болх беш я цIагIара лектореш а.

Кагирхошта кхетам балара, царна советски патриотизмаи социалистически интернационализмаи уйла чуйоссаяра бокъонца йола школа я къонача болхлоша, колхозхоша, специалисташа КПСС XXIV-ча съезда решенеш кхоачашъеш хьега къа, «Пятилеткана — къонабарий хьинаре къахьегам, говзал, кердадараш» яхача патриотически болама юкъе цар лоаца дакъа. Цхьана къахьегаш тайп-тайпарча къамех болча кагирхоша дика кхетабу коммунизм хьалъяра интернациональни лоархIам. Нохч - ГIалгIайчен комсомольски организацеша бокхха доттагIал лоаттаду Дагестана, Черсий - Балкхаройчен, Къилбаседа ХIирийчен комсомольцашца.

Республика кагийча наьхен мехкарийи вахаре йоккха событи хилар Нохч-ГIалгIайчени Къилбаседа-ХIирийчени кагирхой доттагIала агитпоездаш дIа-юха яхарах. Царца бар болхлой, колхозхой, комсомола ветеранаш, художественни самодеятельноста юкъе дакъалоацараш, лектораш. Уж вIашагIкхетарах лоалахарча шин республика кагирхой доттагIала цIей хилар.

Грозненски района комсомольски организацеша шоаш интернациональни кхетам луш къахьегама, парте, комсомола ветеранашца, производстве хьалха латтарашца вIашагIкхетараш ду, салаIара сайренаш ю. Цу района къахьегамхоша Дагестана Кизлярски районеи Херсонски областа Каховски районеи къахьегамхоша доттагIал лоаттаду дукха шераш да.

Вай мехкарча кагирхоша меттел доазол дехьарча кагирхоша а доттагIала бувзамаш лоаттаду республика комсомольцаша. 1972 шера уж хилар шоай доттагIий болча хьоашалгIа баха, хIаьта 1973 шера венгерски кагирхой вайцига баьхка хилар.

1973 шера туристически путевкаех Венгре, Польше, ГДР-е, Югославе, Болгаре, иштта капиталистически мехкашка а баха хилар вай республикера 300 гаргга зIамсаги йоIи.

Бакъда массанахьа а дац дика кагирхошта интернациональнии атеистически кхетам балара гIулакх. Масала, ВЛКСМ МагIалбика горкома лекторски группе Iилма-атеизма кхетам луш 6 саг мара вац, хIаьта Советски районе — 4, Ачхой-Мартана, Сунженски, Надтеречни, Урус-Мартана, Шаьла районий комсомольски организацешка наггахьа мара яц тематически сайренаш, атеистически интернациональни тематиках йола читательски а теоретически а конференцеш.

Комсомола горкомий, райкомий, юкъхьанцарча организацей декхар да КПСС Нохч-ГIалгIай обкома Х-ча пленума соцам бизза кхоачашбар, халкъий доттагIала, советски патриотизма, социалистически интернационализма уйланца кагирхошта кхетам балар.

А. МУЗАЕВ,
ВЛКСМ обкома лекторски группа заведующи.

ЛАТВИЙСКИ ССР. ДIаюха кхухьача транзисторни радиоприемникашта болх бара эшшача тайпара хувцалуш йола ток нийсъерий хьалхара парти Кубе дIаяхьийтай В. И. Ленина цIерагIча ВЭФ яхача Ригерча электротехнически заводо. Из продукци арахецара заводе болх бе йолаеннай массехк механизировании а поточни а линии йола керда участок.

СУРТА ТIА: хувцалуш йола ток нийсъераш арахецаш йола керда поточни лини.

Ж. ГРАУБИРА сурт.
ТАСС фотохроника.

ТУРКМЕНСКИ ССР. Дийнахьа а бус а хадданза дешлатт Шатлык-Хива яха газопровод юллачара балхаш. Цхьа кIеззига ха яьлча Туркмене лаьттан ченашкара сийна доагор Средни Азера Центре йодача газопроводах дIаккхетаргда. 500 километр гаргга йIаьха болата магистраль къулбехьара къилбаседенгахьа Каракумски гIомарех тIехъяргья. ГIишлон балхаш деш я «Средазнефтегазмонтаж» яхача треста коллектив.

СУРТА ТIА: гIирс хьалбеча цхьан участке турбаш Iочуйохкаш латт.

А. САПАРОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

ГIишлонхошта кирпишк дукхагIа луш

Ши-кхо шу хьалха Малгобекски кирпишкаш еш йола завод гIишлой материалаш арахецача предприятей управлене тIехьаюсачарех яр. Арахецаш йола продукци дика яцар, план 70 процент мара кхоачашъяцар болхлой тоъацар.

ХIаьта хIанз мишта лел заводе гIулакхаш? Кийча продукци латта площадка цIаккха а яьсса хилац. Укхаза даим хьатIаухаш а тIаккха етта дIаухаш а тайп-тайпарча организацешкара, республика районашкара автомобилаш хул. Соакха бийца автопогрузчик хаддаиза, кIаьд ца луш, болх беш я, нийссача кирпишка мугIарех хьалъюз Iо машина. ХIаьта, автомобилаш йотта ца езача хана, вагонеткаш Iойоассаю.

Бийда кирпишк еча цехера дIаболалу болх. Укхаза бункер чу топпар, гIум, хий, кхыйола материалаш вIашагIа а техий маркхал бу. Заливальщицай З. Эржеповайи, Р. Гехоийн сменаша хIара бетта 350—400 эзар бийда кирпишк ю. Шоай план 103—105 процент кхоачашъю цар.

Кирпишк яра керттера да из яттар. Кирпишк яттара бокъонаш кIеззига а толхайича, кирпишк во хул, план кхоачашъе вIаштIехьдалац. Из чIоагIа бехктокхаме гIулакх да. Цудухьа, укхаза эгара дикагIа бола, опытни специалисташ оттабу. Царех я М. Гендргуноева, Т. Шердиева, Р. Имaлова. Сиха. гIулакх дика ховш, ехк цар кирпишк пишка чу. Шоай смени нормаш тIеххкхоачашъю цар. Цу тайпара дика къахьегамхой дукха ба заводе. Царех ба кирпишкаш хьаарайоахаш бола БайгиреевгIар Езетен Бариятти, электрик Сынченко Александр, слесарь Махмудов Муса, болхло Плещанова Татьяна, иштта кхыбараш а.

Дика къахьегама толамаш доахаш чакхдаьккхад заводчаша 1973 шу. ТIайпа доккхий социалистически декхараш 103—109 процент кхоачашдаьд. Ер шу а дикача къахьегама гIулакхашца дIадоладаьд завода болхлоша.

М. ГУНОЕВ.

КАРАКУМАШКАРА ЭКСПЕРИМЕНТ

Укх гарггарча шерашка Каракумий яссалене дерригаш а лаьрхIача 800 километр гаргга дIаьха хий уха каналаш доахаргда, бIарччача шера доахан доажадергдолаш 4 миллион гектар гаргга лаьтташ, карадерзадергда.

Ши бIаь километр дIаьха Ильялински магистральни канал даккхар — Туркменски СССР-е яьсса яда территореш караерзаяра этапех цаI. Цу хьакъехьа дувц Туркменски СССР мелиорацен хин боахамей министра заместитела Аннамурад ХОДЖАМУРАДОВА.

Туркмени—хий дехка лаьташ леладу мохк.

Ший ерригача территорех 80 процент яьсса аренаш а йолаш йолча республике дошо маьха лоархI хIара хи тIацам. Хий селлара чIоагIа эшаш доллашехьа а, хIаьа а пайда ца эцаш йоккхий резерваш я. Царех цаI —Туркмене кхашка ду мелиоративни балхаш бахьан долаш хьахулаш дола кIезига минералаш йоахка хиш.

Ховш да, яьссалений хьалашка хий дехкаш хилча лаьтта кIалхара дира хиш алсамдувлаш хилар. Цар лаьтта толхаду, лаьттан беркат доаду. Из ца хилийтара дренаж е еза—дира хиш дIадаха деза. Мелиоративни балхаш дар бахьан долаш лоадамбоацаш (1 литр хих 4—5 грамм) тух а увш кIезига минералаш йоахка хий Iов. Туркменистане шера 3 миллиард кубически метрга дIакхоач из. ХIаьта мадарра аьлча Iалаьмате дукхача хих пайда эцац. Лаьтташка дехна из шозлагIа юкъедаккхар хIанз укх сахьата экономически гIойле йоацаш технически халеи гIулакх да.

Цхьабакъда гучадаьннад, минералаш кIезига увщ дола хий дагIенаш тIа ахийта геттара дика хилар. Ала деза, тха республикера даьгIенаш территоре доккхагIдола дакъа дIалоацаши дажа ухийта доахан, кертерча даькъе холхазаш доаха жа дебадергдола лард лорхIалуш хилар. Цхьабакъда бIаьрччача шера даьгIенех пайда эца вIаштIехьдалац царех дукхагIъярашка хий ца тоъарах.

Дренажни хишка кхоачашъюлуш хиннай доахаина хий меладарен даьгIенашка хий дехкарен проблема а.

Ильянински магистральни хин канал даккхар — из каракумски даьгIенех комплексно пайда эцарен уж караерзарен Генеральни схемагIа чакхдаха лаьрхIача балхий цхьа дакъа мара дац. Уж балхаш чакхдахаро йиш хулийтаргья, эггара хьалха холхазаш доаха жа наьха санна дебаде.

Дренажни хиш дIалостадара керда каналаш дахаро кхы тIа а дика хьалаш хулийт лаьттан мелиоративни хьал тоадара, юртбоахама культурай, къаьстта а боамбе хьувкъам лакхбара.

(АПН).

ПАРТИЙНИ СТРОИТЕЛЬСТВАИ ПАРТИЙНИ ДИСЦИПЛИНАИ ХЬАКЪЕХЬА ЛЕНИНА ЯЬХАР

КАРАРА бIаьшере йолаеннача юххье а тIехьа хургдар гуш Ленина хьакхайкадаьд «...революционерий организаци я оаш тхона — тIаккха оаха Росси тIаккIалтIа йоаккхаргья! «(Соч., бизза гуллам, т. 6, оагI. 127). Цу тайпара организаци хилар Ленина хьаяьча революционни марксистски парти.

Цо кийч а яь, бакъ а яь хьаоттаяьй парте организационни лардаш, из хьалъяра принципаш, цун чурча вахара нормаши гIулакхий методаши. Ткъаьпхиъ шу даьккхад Ленина социализм бахьан долаш лоаттабеча къовсама хоадамболлаш йолча этапашкара парте стратегии тактикеи оттаеш. Цо партена юхедитад тахан а тIехьа цунна идейни герз а хинна латта доккха идейни рузкъа.

Парти хьаяра лоархIамегIара организационни принцип лаьрхIай Ленина марксистски парти болхлой класса дакъа, цун хьалха латта отряд, авангард хилар. Ерригача классаца дIахьекхае йиш йолаш яц из. Ший члений дукхалга диллача классал вIамагIа я из. Из хьаю болхлой класса дикагIбола, революце гIулакха эгара чIоагIагIа мутIахьа бола вокалаш хьахержара наькъаца.

Парти болхлой класса хьалха латта отряд я кхы а марксистски теореца, общество дегIаахарен классови къовсамен законаш довзарца кийчъяь из йоландаь а. Цунна хьалхагIа а бIаргагу событей лелар, цо Iилман ларда тIа бахьдий хьаоттаду гаргтарча хана санна, иштта бухсоицаш а лерхIараш, къовсама декхараши уж кхоачашдара наькъаши. Марксистско - ленински хьехам революционни гIулакхаш чакхдахара бола тешаме, исторически зийна хьехам ба, социализми коммунизми хьалъяра техка Iилман метод я. СССР-е бокъонца йолаш йола социализми Европа, Азе, Латински Америка дуккхача мехкашка хьалъеш латта социализми марксизма-ленинизма идеяш кхоачаш хилар да.

Массаза а ленински парте белгалагIа йола сагIув хиннай революционни марксистско-ленински теорецен социалистически практикацен айхха бувзам хилар, къахьегамхошта, коммунизма гIулакха мутIахьа хилар.

Марксистско - ленински теореца кийчъяь авангард хиларах таора парте хьакъехьара ленински положени ерригача коммунистически болхлой партей хьалхле лелаяра организационни принцип я. Партен цун ерригача организацешен шоай декхар лархIа деза социалистически сакхетам наха чубоссабарах. Цу хана Ленина хьийхад пропагандистски болх дикагIчарех дикагIбараша болба яхаш. «Вай организационни декхарий хьакъехьа новкъостага яздаьча письмо» тIа из профессии массаза а санна кIезига кхетам болча нахах тIехъяхийтаран цу тайппара пропаганда боарам байбаран духьала» хиннав из (Соч. бизза гуллам, т. 7, оагI. 15).

ЮХХЬАНЦА ше хьахилча денз къахьегамхой хьашташ хьаллоаттадеш хиннай Советски Союза Коммунистически парти. Цудухьа, цхьан оагIорахьара цун социальни база шеръярои шоллагIча оагIорахьара халкъа юкъера цун авторитет хаддаиза лакхъярои новкъостал даьд керда бIаьш эзараши миллионаши болча советски наьха шоай кхел партеца ювза безам хилийтара. Цхьабакъда из КПСС-о партийни организацеш дуккхалца алсамйовлара тIаерзаю яхилга вIалла а дац, хIаьта а, бакъдар аьлча, дуккхала состав, партена юкъе нах дукха хилара тешал а деш, кIезигача лоархIаме еце а.

«Йийлла наIараш» йолча партена хоадамболлаш духьала хиннав Ленин. Цо белгалдаьхад, хьалха латтача отрядаи цунна юкъебаха ловча берригача нахаи юкъера башхало йицъялийта йиш ца хилар, парте члена цIин лоархIами лакхагIа, лакхагIа, лакхагIа айбе гIерта дезаш хилар. КПСС-а керттердар хила а хиннад, хIанз а да коммунистий дикала состав тоаелга, хьалхле лелаяра дакъа царга доккхагIа хулийтилга, цар идейность, принципиальность, шоай организацеи ерригача партея гIулакхашта хьалхара бехктокхам лакхбелга.

Коммунистически парти дегIаяра лоархIаме закономерность сенах латт аьлча, из латт, парте идейни цхьоагIо организаце материальни цхьоагIонца, цун мугIарий чIоагIача дисциплинаца хьалъюзаш хиларах. Ленина бакъдаь хьаоттадаьд парте коллективно кийчбаьча наькъа духьала латтача моллагIча фракционни группашта духьала хоадамболлаш къовсам лоаттабанза барг ца хилар. «Партийни организаци партийни литератуpен» яхача статья тIа цо яздаьд: «Нагахьа санна антипартийни уйлаш хьалкайоахаш болча членех ше IоцIен ца йоре, хьалхагIа идейно а, хIаьта цул тIехьагIа материально а ца йохаш йиса оамал боацаш йола ший лоIамера союз я парти» (Соч. бизза гуллам, т. 12. оагI. 103).

Парте цхьоагIо мелъярга вугаш йолча моллагIча фракционностаца Ленина машар ца хинна хилар къаьгга хьахьокхаш дола масал да чIоагIа йохаяь хинна мехка экономика юхаметтаоттаярахи политически кризис дIаяккхарахи дола дош Советски Iаьдал даьннача хьалхарча шерашка эттача ханна антипартийни группашта духьала цо лоаттабаь къовсам. Ленина еннача предложенегIа «Парте цхьоагIонах» йола резолюци тIаяйцай парте Х съездо. Фракционерий хьакъехьа партера дIабоахача а кхоачабеш шиш бола гIулакхаш чакхдоахилга дIадийхал Ленина.

Парте цхьоагIо иштта хиланза яргйолаш яц коммунизм хьалъеча юкъагIа з. Партийни цхьоагIон хьакъехьа КПСС Устава тIа дIаяздаьд: «КПСС вахара дохаргдоаца закон — цун мугIарий идейни организационни цхьоагIо, чIоагIал, берригача коммунистий лакхача сакхетамера дисциплина. МоллагIча тайпара а фракционности группировщинен лела яр марксистско - ленински партийностаца, парте хиларца тардала йиш йолаш дац».

Парте цхьоагIо Iалашъю марксистски парти организационно хьалъяра овлантара, хьалхле лелаяра принцип йолча демократически централизма ленински принципо. Цо дIаделхарашка хьежжа партена чухьара ерригa кулгалду органаш хаддаиза хийржай лохера деиз, цун ерригача формашкара отчетность эргайоахаш тоаяьй (лохера лаккехьа санна, иштта лакхера лохехьа а).

ПАРТЕНА чухьара централизм телха а еш, партийни дисциплина гIа ца а эцаш, ревизионисташа фракцештен группировкаштен паргIато ех, мадарра аьлча денал дола, централизовании организаци хургйоацаш парти дIаяккха гIерт уж. Демократически централизма моастагIаша йоах. кIезигагIа бараша, дукхагIчар яхар даро парте члена демократенеи цун ший лоIамаи зедув. Цу «деша» Ленина жоп деннад: «Центрий кулгало яхар ца дар парте хила да тигара нийсса да, парти йохаяра нийсса да». (Соч. бизза гуллам. т 8, оагI 351).

Парти вIашагIйоллараи цун гIулакхаштеи ларде уллача демократически централизма принципо организационно эггара дикагIа тоа а йий дIаоттаю из, партийни вахара ерригга проблемаш къестаеча ханна шерра демократизм парте ерригача организацеша, хIара коммунисто дисциплина лоарзагIа ца йоаккхаш кхоачашъярца органически цхьана таръе йиш а хулийташ. Цудухьа кхетадеш да, партена чухьа, ерригача социалистически обществе дисциплинагара тIагIорттадаь дIадехаш дараш коммунистий идейно дог тийшача уйлай, къахьегача наьха овлангара хьашташ цаIаш хилара ларда тIа латтилга. «Вай чIоагIа дисциплина юкъекхахьарен лелаярен овлангара хьал да, — яьхад Ленина, — мутIахьа хилар: дисциплина юкъекхахьара ерига къьнаре средствашии источникашии йохаяьй, вай воай гIулакхашта ларде биллар алхха уйла ярех сакхетамен лакхагIбола боарам бар. Цо вайна торо лора кхыча паччахьалкхен дисциплинал лакхагIа латташ а, нагахьа санна капиталистически обществе лелаюлуш яле, дIахо цхьа бахьан лелаеча дисциплинана тара йоацача бизнса тIа латташ а йола дисциплина лелае» (Соч. бизза гуллам, т. 40, оагI. 282).

Коммунистий партия дегIаяра закономерностех цаI я критикеи самокритикеи. Ленина шкъа санна дуккхаза а белгалдаьхад, критикеи самокритикеи гIалаташи кхоачамбоацараши хьагучадахарен тоадарей, кадраштен къахьегача нахан нийса кхетам балара лоархIамегIара средство хилар. Партена чухьарча демократе Iалашду партен мехкен вахаоа лоархIаме дешаш дувцача хана парте берригача членаша шерра дакъа лоацилга.

Ше хьахиннача хьалхарча денношке а денз ленински парти хила а хиннай, хIанз йолаш а я пролетарски интернационализма парти. Коммунизм хьалъяра дешаш леладеш йолча КПСС-о даим уйла тIайохийт империализма тийшача балхех социализм лораяра, мехка оборонни низ чIоагIбара, цунах лоархI цо социалистически паччахьалкхен къаман декхар меттел, классови, интернациональни декхар а., СССР-о политически моральнии оагIув хьаллаьца ца Iеш, массе тайпара материальни новкъостал а ду халкъий къаман - кортамукъален къовсама.

Революционни партех, цун теоретически, политически, организационни лардех бола ленински хьехам къахьегамхоша толаме кхоачашбу эксплуататех мукъабовлар духьа, социализми коммунизми хьалъяр духьа лоаттабеча къовсаме. Из хьехам дIаккхьачаб дунен халкъашта юкъерча болхлой классага, берригача коммунистически болага.

Иван СЛОБОДЯНЮК,
исторически Iилмай доктор, профессор.

АПН.

«СЕРДАЛО»
2-гIа оагI. 21 февраль, 1974 шу.

КПСС ОБКОМЕ, РЕСПУБЛИКА МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОБЛСОВПРОФЕИ

СОВГІАТАШ—ДОАГІАРАШТА

(Чиестедоалар. Доладучунга хьажа 19, 20, 21, 22 номераш тlа)

ОЧЕРД ЙОАЦАШ «МОСКВИЧ», «ЖИГУЛИ» ЯХА АВТОМОБИЛАШИ ЕЗА-ЙОККХИЙ МОТОЦИКЛАШИ ЙОХКА МОГАБАЬ ЯХЬЕ КОТБАЬННАРАШ

«МОСКВИЧ» ЯХА АВТОМОБИЛАШ ШАЛИНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Арсаев Султан — «Автуринский» совхоза механизированни звеной звеньевой.

Айдамиров Хlарон—«Джалка» яхача совхоза свекла лелаеча звеной звеньевой.

Туршиев Саид-Магомед Магомедович — XX партсъезда цlерагlча колхоза тракторист.

Халидов Мовлади Абдулхалимович — «Шалинский» совхоза отделене управляющи.

Хакимова Луку — Ленина цlерагlча колхоза свекла лелаеча звеной звеньевая.

Шамилев Гелани — «Южный» совхоза тракторист.

Цагараев Хаид — Куйбышева цlерагlча колхоза тхьамка леладеча звеной звеньевой.

Цакаев Насруди — «Автуринский» совхоза тракторист.

Цацаева Зайнапи — «Шалинский» совхоза свекла лелаер.

Эдиев Абдулхалим — Куйбышева цlерагlча колхоза бригадир.

ЛЕНИНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Пимичев Иван Викторович—«Родина» яхача совхоза шофер.

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Акмамбетов Куляй Акмандыкович — Ленина цlерагlча колхоза шофер.

Гераев Іалауди — «Коминтерн» яхача колхоза механизатор.

Князев Виктор Георгиевич — «Шlе ахархо» яхача колхоза механизатор.

Калугин Василий Дементьевич — Менжинске цlерагlча колхоза доакъараш кийчлеча звеной член.

Кулебякин Константин Филатович — «Червленский» колхоза бригадир.

Макеев Иван Иванович — «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза механизатор.

ЕЗА-ЙОККХИЙ МОТОЦИКЛАШ АЧХОЙ-МАРТАНЕ ГІОЛЛА

Акаев Залбухар — «Самашкинский» совхоза тракторист.

Ачамазова Репият — «Самашкинский» совхоза звеньевая.

Борнев Махьмад — «Новосельский» совхоза звеньевой.

Бажаев Магомбек — «Лерментовский» совхоза тракторист.

Бексултанов Ахьмад — «Орджоникидзевский» совхоза тракторист.

Бекишев Іумар — «Овощевод» яхача совхоза тракторист.

Дрезов Мовлди — «Лермонтовский» совхоза отделене агроном.

Исаев Іаьла — «Орджоникидзевский» совхоза тракторист.

Хачукаев Іийса — «Новосельский» совхоза тракторист.

Шаипов Шахаб — «Лермонтовский» совхоза звеньевой.

ВЕДЕНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Алиев Халид — КПСС XXII съезда цlерагlча колхоза тракторист.

Абдурахманов Іайнди — Орджоникидзе цlерагlча колхоза тракторист.

Бекбулатов Жунайд — Ленина цlерагlча колхоза шофер.

Надаев Ахьмад — Карл Маркса цlерагlча колхоза тракторист.

Тухагов Облайс — Кирова цlерагlча колхоза шофер.

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Аюбов Идрис — Грозненски «Сельхозтехника» МРО шофер.

Абаев Сайда Лабазанович — «№ 2 йолча баьцадаарий-шурий» совхоза тракторист.

Аласханов Сераджи Амаевич — «№ 1 йолча Грозненски шурий» совхоза тракторист.

Бледнов Виктор Александрович — «Грозненски шурий» совхоза 1-ча отделене агроном.

Дагаев Магомед Хасбулатович — «Горячеисточненский» совхоза комбайнер.

Дауткераев Магомед Докаевич — «Ермоловский» совхоза механик.

Исаев Іаддал-Керам — «Советская Россия» яхача колхоза поливальщик.

Кантаев Жалауддин—«Плодоовощеводческий» совхоза тракторист.

Лалаев Абубакар — Старо-Юртовски коа тlара оалхазараш леладеча фабрика тракторист.

Мищенко Степан Никифорович — «Грозненски шурий» совхоза тракторист.

Мурдалов Мовлад Ахъяевич — «Загорский» совхоза тракторист.

Рыжаков Матвей Иванович—Гикаловский ОПХ тракторист.

Сухотько Михаил Осипович — Ленина цlерагlча колхоза бригадира помощник.

Семиков Иван Федорович — хин боахама системашта эксплуатаци еча керттерча управлене Грозненски эксплуатационни участка воккхагlвола инженер.

Тутаев Касым Ханинович — «1 Май» яхача колхоза тракторист.

Гезуев Маулди — «Горячеисточненский» совхоза кхаш леладеча бригада бригадир.

Хорсаев Жалауддин Саидович — «Юбилейный» совхоза баьцадаараш леладеча бригада бригадир.

Хачароев Зелимхан Денаевич — «№ 1 йолча шурий» совхоза комбайнер.

Хамзатов Іаддалхаким —Ленина цlерагlча колхозе бе-бе балхаш дер.

Черниговский Иван Михайлович — «Аргунский» совхоза тракторист - машинист.

Юсупов Абухьамид — «Атагинский» совхоза баьцадаараш леладеча бригада бригадир.

ГУДЕРМЕССКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Исмаилов Ахьмад — «Новогрозненский» совхоза комбайнер.

Темирсултанов Іаддал — «Дружба» яхача совхоза бригадира помощник.

Дасаев Ваха — «Дружба» яхача колхоза бригада бригадир.

Яшуева Медина — «Кавказ» яхача колхоза свекла лелаеча звеной звеньевая.

Муцуева Хlажар — «Кавказ» яхача колхоза свекла лелаеча звеной звеньевая.

Астамиров Хьамид — «Гудермесский» совхоза тракторист.

Аюбов Абукар — «Октябра 40 шу» яхача колхоза тракторист.

Джабаев Хумайд — «Степной» совхоза тракторист.

Эльдаров Ширвани Исламгериевич — «Гудермесский» совхоза комбайнер.

Исмаилов Мовлади— «Дружба» яхача совхоза тракторист.

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Гулиев Айюпа Мовла — «Алханчуртский» совхоза тракторист.

Хамхоев Махьмада Або — «Алханчуртский» совхоза токарь.

Галаев Мурцаlалий Ахьмад — «Ингушский» совхоза центральни хьатта воккхагlвола болхло.

Эндиев Кязи Эльбиевич — «Ингушский» совхоза тракторист.

Заруднев Александр Петрович — «Кавказ» яхача колхоза тракторист.

Мутиев Саит Хасанович — «Кавказ» яхача колхоза механизатор.

Гандалоев Султана Махьмад-Гири — «Ингушский» совхоза шофер.

Яндиев Инала Мухарбик — «Ингушский» совхоза шофер.

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Соганпов Альман — Надтеречни совхоза тракторист.

Расуев Торхо — «Гвардейский» совхоза тракторист.

Бурдукаев Хьадис — «Новогорский» совхоза тракторист.

Солтаев Анас — «Знаменский» совхоза тракторист.

Эльбиев Гилани — «Озерный» комсий совхоза тракторист.

Шатуев Мовлад — «Верхненаурский» комсий совхоза тракторист.

Актулаев Владимир Умарович — «Минеральный» совхоза механизатор.

Яшуркаев Ариб — «Кругловский» комсий совхоза тракторист.

НАЗРАНОВСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Беков Хизирий Ювсап — «Октябра 40 шу» яхача совхоза агроном.

Гагиев Айюпа Султан — «Назрановский» совхоза бухгалтер.

Гадиев Мовлий Мувса — «Октябра 40 шу» яхача совхоза тракторист.

Евлоев Тlахlира Амир — «Назрановский» совхоза тракторист.

Карахоев Ахьмада Къурейш — «Назрановский» совхоза шофер.

Муцольгов Ахьмада Іалабик — «Назрановский» совхоза тракторист.

Нальгиев Абукара Осман — «Экажевский» совхоза тракторист.

Олигов Ахьмада Абукар — «Октябра 40 шу» яхача совхоза тракторист.

Хамхоев Іаддалхьажий Ювсап — Назрановски совхоза-техникума комбайнер.

Шанхоев Хьусейна Ахьъяд — «Экажевский» совхоза тракторист.

НАУРСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Арев Владимир Кондратьевич — Ленина цlерагlча колхоза тракторист.

Ильин Александр Петрович—«Плодопитомник» яхача совхоза тракторист.

Карпов Борис Иванович — «Наурский» комсий совхоза шофер.

Кротенко Григорий Иосифович — Калинина цlерагlча комсий совхоза отделене управляющи.

Ланкевич Григорий Романович — Калинина цlерагlча комсий совхоза бригадир.

Москаленко Николай Владимирович — «Шlе байракх» яхача колхоза тракторист.

Овчинников Василий Федорович— «Терский» совхоза слесарь.

Покидко Александр Иванович — «Победа» яхача комсий совхоза керттера агроном.

Романов Игорь Николаевич—«Калиновский» комсий совхоза агроном.

Сологубов Виктор Федорович — Кирова цlерагlча комсий совхоза тракторист.

Халиков Артем Абуязидович — «Комсомольский» комсий совхоза тракторист.

Чижиков Николай Никифорович — «Советская Россия» яхача комсий совхоза бригадир.

НОЖАЙ-ЮРТОВСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Алиев Дога — XXII партсъезда цlерагlча колхоза бригадир.

Джабраилов Бауди — Орджоникидзе цlерагlча колхоза колхозхо.

Идрисова Захра — «Ильича васкеташ» яхача колхоза тхьамка леладер.

Хадиев Іаддалбасир — Гагарина цlерагlча колхоза звеньевой.

Эльдаров Мовлад — Шерипова цlерагlча колхоза тракторист.

Эдилсултанова Залуба — Жданова цlерагlча колхоза тхьамка леладер.

СОВЕТСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Гайрбекова Люба — Кирова цlерагlча колхоза тхьамка леладер.

Исмаилов Іумар — «Керда вахар» яхача колхоза шофер.

Умаров Турко — Орджоникидзе цlерагlча колхоза бригадир.

Яхьяев Хумид — Ленина цlерагlча колхоза бригадир.

СУНЖЕНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Альмурзаев Ваха — Ленина цlерагlча колхоза хьажкlаш лелаеча звеной звеньевой.

Ачханов Салман — Ленина цlерагlча колхоза механизатор.

Имадаев Хасан Абдулаевич — «Восход» яхача колхоза шофер.

Зубов Николай Стефанович—XIX партсъезда цlерагlча колхоза тракторист.

Синчинов Николай Иванович — «Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза шофер.

Дандышев Иван Иванович—«Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза тракторист.

Михайлов Василий Васильевич — «Победа» яхача колхоза механически мастерске заведующи.

Харакоз Александр Константинович — Кирова цlерагlча колхоза тракторно - полеводчески бригада бригадир.

Маслов Владимир Александрович — XX партсъезда цlерагlча колхоза колхозхо.

Василенко Григорий Иванович — XX партсъезда цlерагlча колхоза колхозхо.

Фаргиев Зейта Махьмад — «Ильича васкеташ» яхача колхоза колхозхо.

Евлоев Оарцхой Аслан-Гири — Орджоникидзе цlерагlча колхоза тракторист.

Бузуртанов Э. Хьасан — Орджоникидзе цlерагlча колхоза тракторист.

Фролин Николай Алексеевич —Шlеча Эскара цlерагlча колхоза комбайнер.

Гринев Николай Алексеевич — Шlеча Эскара цlерагlча колхоза электрик.

Терхоев Элмарзий Баматгири — «Шlе Октябрь» яхача колхоза тракторист.

Хабаров Анатолий Владимирович — XIX партсъезда цlерагlча колхоза слесарь.

Килесханов Наби — «Ассиновский» совхоза агроном.

УРУС-МАРТАНОВСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Амаев Нохчо — «Горец» яхача совхоза тракторист.

Алибеков Іабдурашид —«Гехинский» совхоза шофер.

Бекмурзаев Махьмад — «Горец» яхача совхоза тракторист.

Гайлаев Имран — «Красноармейский» совхоза тракторист.

Дандаев Саламо — Мичурина цlерагlча совхоза МТМ заведующи.

Дашаев Шарпудди — «Гехинский» совхоза комбайнер.

Джамалдаев Ризван — «Горец» яхача совхоза комбайнер.

Исраилова Халипат — «Гойтинский» совхоза тракторист.

Кушалиев Тимарби — «Урус-Мартановский» совхоза тракторист.

Муртазов Махьмуд — Мичурина цlерагlча совхоза хьажкlаш лелаеча звеной член.

Хасанов Шарани — «Красноармейский» совхоза МТМ заведующи.

Чункаев Ваха — «Гойтинский» совхоза тракторист.

ШАЛИНСКИ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Боригов Мовла — «Автуринский» совхоза тракторист.

Байтукаев Эми — «Автуринский» совхоза аьшкапхьар.

Борщигов Іаьла — «Джалка» яхача совхоза тракторист.

Бибулатов Іайнди — «Джалка» яхача совхоза тракторист.

Басаев Ярагlи — Куйбышева цlерагlча колхоза бригадир.

Дугаева Мелент — Куйбышева цlерагlча колхоза свекла лелаер.

Дакаев Муаса — «Джалка» яхача совхоза шофер.

Дадагов Арсмик — «Автуринский» совхоза тракторист.

Джамуев Ламсолт — Куйбышева цlерагlча колхоза тракторист.

Мусаев Ювсап — XX партсъезда цlерагlча колхоза тракторист.

Межиев Махьмад — «Предгорный» совхоза тракторист.

Маалигов Ярагlи — «Шалинский» совхоза бригадир.

Салтахмадов Хlарон —«Южный» совхоза учетчик-заправщик.

Тутаев Хуси — Ленина цlерагlча колхоза бригадир.

Умаев Салман — Ленина цlерагlча колхоза бригадир.

Юнусов Султан — «Шалинский» совхоза электромонтер.

ШЕЛКОВСКОЙ РАЙОНЕ ГІОЛЛА

Дюсенбеков Козу — «Коминтерн» яхача колхоза механизатор.

Жучкин Александр Андреевич — «Червленский» совхоза агроном-семеновод.

Мороз Василий Данилович—«Коммунизмага бода никъ» яхача колхоза бригадир.

Котляр Федор Ефимович — «Коминтерн» яхача колхоза механизатор.

Косарихин Александр Андреевич — Ленина цlерагlча колхоза механизатор.

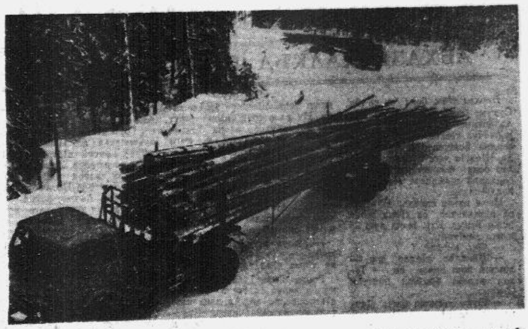
Старинский Иван Иванович — Менжинске цlерагlча колхоза механизатор.

Саламатов Эльгайтар Агимурзаевич — Менжинске цlерагlча колхоза механизатор.

Оразмамбетов Алевдин Зевдинович — «Шlе ахархо» яхача колхоза механизатор.

Цабалов Александр Сергеевич — Ленина цlерагlча колхоза агроном.

Улубаев Магомед Оюевич — «Гребенской» комсий совхоза тракторист.

КОМИ АССР. Укх деношка тlехдика къахьегаш я «Вычегдалесосплав» треста Максаковски контора хьу тела бригадаш. Хlара дийнахьа херх хьокхача майдашка планал совгlа бlаьш кубометраш хьу хьаяхь цар. КПСС ЦК партега а советски халкъага а даьча Кхайкарала жоп луш Максаковскерча хьу кийчъераша тlайийцай шоашкара план: 180 эзар кубометр хьу кийчъе, юххьанца 177 эзар кубометр дaьрхlа хиннача.

СУРТА ТlА: херх хьокхача моттигашка хьу дlахьош бу.

С. ГУБСКЕ сурт.
ТАСС фотохроника.

ЛАКХА КУЛЬТУРА ЙОЛА УЧАСТОК

«Грознефтехимзаводы» объединене прибораш тоаеш йола централни мастерской Къилбаседа - Кавказе измерительни приборашта ремонт еча предприятешта юкъе керттерчарех я.

Мастерской дуккхача участкех цаl я аналитически, массайолча класса технически, счетни, гидростатически, иштта кхыдолча а таразашта ремонт еш йола участок. Дlадахача шера план 130 процент кхоачашъяй коллективо. Цул совгlа, массехк рационализаторски предложени а кийчъяй.

Пятилетка дийлагlча, къоастамбеча шера участка болхлоша керда декхараш тlайийцад: норма 140 процент кхоачашъе, арахецаш йола продукци дикеи тlехдикеи хилийта, йиъ рацпредложени производствана юкъеяхьа.

Мишта вlаштlехьдаьннад болхлой шоай участках лакха культура йола участок е?

Цу гlулакха керттера да поточни метод производствана юкъейоалаяр. Цу метода маlан да хlара болхло шийн операци йолаш хилар.

Бокха лоархlам болаш да болхлой квалификаци лакхъяра гlулакх. Из массехк тайпара кхоачашду: балха моттигашка lомалу, технически литература деш, заочно техникумашка деш.

Чlоагlа теркам тlабахийта леладу Іилма - технически прогресс яр, рационализаторски предложенеш кийчъяр.

Дика рационализаторашб Е. П. Судокова кулгалдеча бригадe къахьегаш бода О. С. Четвертов, В. И. Бронников, В. С. Москаленко

Цу бригадо дерригa болхлой коммунистически къахьегама ударникаш ба, бригадо з делаю «Коммунистически къахьегама бригада» яха сийлен цlи.

И. МАЙТАК.

КЕРДА АВТОБУСАШ

ЛИАЗ-677 марках йола керда бархl автобус араьннай укх деношка городской автобусни маршруташка. Царех хlара автобус 80 совгlа саг дlавигара лаьрхlа я. Уж автобусаш № 1 йолча маршрутах керттерча базаргара Кирова цlерагlча поселке кхаччалца леларгья.

Уж лелае дlаеннай городерча пхьоалагlча автопарка дикагlболча шофераша.

М. ПЛЮЩ.

Республика районашкара хоамаш

ГРОЗНЕНСКИ РАЙОН

№ 1 йолча шурий совхоза механически мастерске токаралла болх беш ва Шаламов Григорий. Цун балхах тийша дукха да укхаза, къаьстта хlанз, бlаьстан балхашка техника кийчъеча хана, тlехьатетта йиш йоаца балхаш дукха долча хана.

Шийна ховр кхычоа дlахьеха, ца кхетар хьалхадаккха масса хана кийча хул йоккха опыт йола токарь, хlаьта шийн болх цlенен тlехдикен белга цун хlара дийнахьара гlулакх а хинна дlаэттад. Дийнахьара норма 170—180 процент кхоачанью коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи лелаеча Шаламов Григоре. Дукха ха йоацаш Къахьегама Шlеча Байракха орден еннай хьинар долча тоъкара.

Я. ЦУЕВ.

* * *

Балха кердадар юкъедоаладе гlерташ дукха къахьег «Ермоловский» совхоза коа тlара оалхазараш леладераша, хlаьта дикагlа йолча балха методах оалхазараш деладе опыт йолаш ба уж шоаш а.

Коа тlарча оалхазарий цех эргаьккха тоае лаьрхlад цар. Из да клеткашка яхкаш йола котамаш лелаяра метод балха юкъейоалаяр дукъа дlадоладаь гlулакх. Царна хов из пайдане долга. Цу тайпара котамаш лелаеш хилча уж цхьан помещене чу 2—3 эза дукхагlа лелае йиш я, хlана аьлча цига шоаза а кхозза а вlаштlаоттаяь клеткаш йоландаь.

Кара деш долча балхашта механизаци елга а чlоагlа терко еш леладу укхаза. Уж дерригa бэлхаш ду оалхазараш леладара комплекс промышленниларда тlа яккхар духьа.

Цу гlулакхо совхоза торо хулийтаргья фуаш гулдарга дlадолар лохде а, дукхха балхаш механизмашца а деш болхлой халача балхах мукъа баха а.

Л. ОСЕНЕВ.

АЧХОЙ - МАРТАНОВСКИ РАЙОН

«Орджоникидзевский» яхача совхозе хьайбаш леладеча болабенна кхоалагlа шу мара дац. Соахка детта доахан дукхагlча даькъе хьалха даха шинараш мара деце а шурен дулхи даккхара тlайийца социалистически декхараш дика кхоачашдир укхаза. Хlанз юкъера лаьрхlача дени буси 6,5—7 килограмм шура йоакхх хlара кхоабача lэттагара, планагlа тlакхета деза дулх 350 грамм йолча, тlакхетар 470 грамм я.

Кхоачамболаш да тайп-тайпара доакъар, дукхача балхашта механизаци яьй. Хьинар айдаь къахьег шурий товарни ферме къонача доярkаша комсомолкаша Вахидова Совдата, Газиева Бирланта. Цу дерригнеша торо хулийт паччахьалкхенга шура йохкара план тlехкхоачашъе.

Г. ГРУЗИН.

* * *

Районе дика йовзаш я Эльмурзаева Зайнап, «Лермонтовский» совхоза хьинар дола механизатор, шекара свекла лелаеча бригада кулгахо. Бригадо лелаеча 90 гектарах хlаране тlара 200 центнер йоакхкаш мерза овлаш чудера бригадо чакхдаьннача шера. Планагlа лийрхlар 180 центнер мара яцар.

Производстве болх дика барал совгlа общественни болхаца а хьинаре дакъа лоац цо. Из я райсовета депутат а Валерински юрта Совета депутат а. Къаьстта дукха кхетаме болх бу цо деша дагlача берий даьцна, ноанощна, бераш нийсача наькъаца кхедара, школацара бувзам чlоагlбара царна новкъостал деш.

А. ЗАЙНУТДИНОВ.

МАЛГОБЕКСКИ РАЙОН

Укх шера яиарь бетта лакхара хьоккамаш долаш къахьегарах, хьайбаш леладераштa юкъе яьржача яхье котъялах хьалхара моттиги ахчан совгlати хьожадир «Ингушский» совхоза цlи хеза йолча доярkана Пешхоева Нинайна. Планагlа хlара lаттагара якха езаш хиннар 100 килограмм йолча 208 килограмм шура яьккхар цо.

Цул дукха тlехьабусаш бу Ленина орден лелаю доярка Кортоева Аина, доярkаш Коригова Банати, Кортоевгlар Маремн, Дибан, Узиева Хади, кхыбараш. Хьинар дагl ца деш къахьег цар февраль бетта а, шоай толамаш Дунен халкъашта юкъерча кхалнаьха Ленина хетаду цар.

* * *

«Ингушский» совхоза жа леладераша дош деннад укх шера хlара жийна тlехьа 120 lаьхар кхебе, хlара устагlанна тlера 3,5 килограмм тха даккха. Дика кийчо яьй цар жа дахкара: хьалъяьй теплушкаш, lалашъяьй мел эша инвентарь, шортта долаш да доакъар.

Дукха ха йоацаш жа дахка доладеннад жа lуша Шуипов Іадал-Хьажас, Алероев Іалаудина, Дадаев Сайт-lаьлас, Энгиноев Хьасана леладеча lулацка Хьалхарча хьокхамаша тешал ду тlайийца декхараш совхоза жа леладерашна кхоачашдулургдолаш хилара.

М. ДАСКИЕВ.

НАДТЕРЕЧНИ РАЙОН

Соахка укх хана йоаккхаш ханначул шозза дукхагlа шура йоакхх хlаза «Кругловский» совхоза хьайбаш леладераша, хlаьта хьоанал базнени йолчул лакхагlа э я. Планагlа 450 грамм йолча 500—530 грамм тlакхет хьайбашта дени буси дулх а. Уж толамаш доахаш къахьег совхоза доярkаша lаьсий леладераша, скотникаша укх шера хьайбай продукташ дукхагlа яха аьнна партеи правительстваси баьча тlахьехамо цар дегаш айлар бахьан долаш.

—Ала хlама доацаш дика болх бу тха опыт йолча доярkаша Элиханова Казабага, Уразбиева Овлаза, Сентябриева Мархас, скотникаша Таштемиров Дукас, Элхаджиев Адлана, кхычар, — доккхал а деш дувц шурий-товарни ферма заведующе Элежбиев Султана.

М. ХУМАДОВ.

Болх тоалуш латт

Ше укх шера тlайийца социалистически декхараш ханал хьалха кхоачашдара шерра социалистически яхь йоаржаьйча Грозненски хлебокомбината коллективо бизза пайда ийбу шийн торонех. Цунга хьежжа дика да цо укх шера доаха толамаш а. Январь бетта план тlехкхоачаш а еш, планал совгlа ара а хийца комбината болхлоша маьхала яьккхар ялх эзар сома маьха продукци. Къахьегама овсарле лакхъяра задани 0,6 процент тlехкхоачашйир. Планал совгlа продукцена реализаци ярах, электроэнерги, кхыйола материалаш кхоярах, арахецача продукцега дlабода мах лохбарах январь бетта заданегlа лаьрхlачул совгlа 9 эзар сом пайда баьб паччахьалкхенна.

Керда продукци арахеца йолаяра чlоагlа терко ю комбинате. Дlабахача бетта комбинате арахеца йолайир «Тульски» яха герга маьхк. Из чlоагlа наха хоатташи дика дlаэцаши я.

Шоай производственни хьокхамаш кхы тlа а тоадеш къахьегаш ба болхлой укх февраль бетта а.

Къаьстта дика къа а хьегаш комбината цехашта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латташ я А. Г. Сороченкос кулгалдеча пхьоалагlча цеха коллектив.

А. ТАРАКАНОВ,
Грозненски маьхк еча комбината планови отдела начальник.

КОЛХОЗАШКА ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

НИЗАШ ОАРЦАГІДАХАРО КОТАЛОНГА КХОАЧАВУ

Ийслагlча пятилетка кхоалагlа шу шийн тайпара экзамен хилар Грозненски района «Советская Россия» колхоза къахьегамхошта. Цо гучаяьхар пайда эцанза йиса торонаш, хьахьеккхар декхараш толамца кхоачашде торонаш йолга, лаьттан культура лакхъяр, хьайбай боахам интенсивни лелабар мел боккхача лоархlаме гlулакх да.

Цу гlулакхех хьадаьннача беркато дог хьест колхозхой. 1973 шера цар даьккхар 4205 тонн ялат, планагlа 3725 тонн йолча. Паччахьалкхенга 1400 тонн ялат дехкар, планагlа 750 тонн йолча. Юкъера лаьрхlача хlара гектара тlара чуийца ялат 27,5 центнер хилар, планагlа 25 центнер йолча. Планагlа 3200 тонн йолча 4701 тонн баьцадаараш гулдир. Лурчагlа дехкарел шозза дукхагlа дехкар уж паччахьалкхенга. Планал совгlа 112 тонн шура, 57 тонн дулх делар Даьхенна.

Соахк баьча балха итогаша хьахьокх цу тайпара толамаш цхьанна а шера колхозхоша даьхха доацилга. 8-гlча пятилетка пхе шера даьккха ялат 12890 тонн да, хlаьта 9-гlча пятилетка кхаь шера хlачале а 900 тонн ялат даьккхад колхозхоша, 8-гlча пятилетка дерригача шерашка гулдаьрел, 1800 тонн дукхагlа баьцадаараш гулдаьд.

Цу хьокхамаша къаьгта хьахьокх колхозхоша шоай берригa низ оарцагlбаьккха къахьегар бахьан долаш хьахинна дежкха беркат из долга.

Даьхача толамехи долаш долча кхоачамбоацарехи дар укх деношка хиннача колхоза отчетни собране правлене председатела Абдусаламов Шоипа а кхычар а дах къамьлаш.

— Партеи правительстваи боккха мах баьб колхозхой къахьегама, — аьлар нов. Абдусаламова. — Ялати хьайбай продукции йохкара планаш кхоачашди тlехкхоачашди ярах СССР юрта боахама Министерстваи ВЦСПС-еи памятни Шlе Байракх еннай вай колхоза, иштта вайна еннай КПСС райкомеи райисполкомеи карара кара луш йола Шlе байракх а. Правительственни совгlаташ а: Къахьегама Шlеча Байракха орденаш колхоза керттерча агронома В. Г. Власовнеи тракторни бригада бригадира С. А. Исраиловнеи, «Знак Почета» яха орден № 2 йолча баьцадараш леладеча бригада звеньевойна Махмудова Лиманена. «За трудовую доблесть» яха медаль поливальщика Ибрагимов Мусайна, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Сийлен грамотеи ахчан премии хьажкlаш лелаеча звеной звеньевойна Ибрагимов Къоасама, иштта кхыбараш.

Бакъда, карагlдаьнначох кхоачам а баь le йиш яц вай йоах оратора. — Колхоза толашагlа болча механизаторийн баьцадаараш леладерийн балха опыто хьахьекхад, кхы а дикагlа толамаш даха вай йиш йолга. Масала, соахка шийна тlачlоагlъяьча майдан хlара гектара тlара 47 центнер фуалъяьха хьажкlаш чуийцар Ибрагимов Къоасама звенос. Хlаьта Садулхаджиев Іаддал-Керамас кулгалдеча механизированни хьисапе баьцадаараш кхедеча звено коллективо ше лелаеча 50 гектарах хlаране тlара 230 центнер баьцадаараш гуллир, планагlа 145 центнер йолча. Цо къаьгга хьагучайоах пайда эцанза йиса йола вай резерваш. Царех бизза пайда ца эцара бехке ба бригадай, звеньяй кулгалхой. Царна дика гац шоай торонаш, доагlача бесса кхоачашдац цар шоашта гlадекха декхараш.

Ховш махиллара чlоагlа чоалхане ба хьайбай боахам. Из дегlабоалабара лаьрхlа 1973 шера дика доакъарий база вlаштlехьъяьккхар колхозо. Массехк шу да культурни даьгlенех колхозо пайда эца. Цо торо хулийт хьайбай продукташ дукхагlа яха. Соахка цул хьалхарча шерарчул дукхагlа ехкар паччахьалкхенга хьайбай продукци. Дlадахача шера хlара lаттагара яьккхар 1976 килограмм шура Хlаьта 1974 шера хlара lаттагара йоаккха шура 2500 килограммага дlакхоачае дерхl. Колхозе дийбаз доахан. Хlанз 2000 бежан да цига, вешта аьлча соахка хинарел дукха дукхагlа. Шорттa тайп-тайпара доакъараш соахка lалашдар бахьан долаш шура лаьгl ца йолийташ къахьегаш ба ферма болхлой. 1972 — 1973 шерий lан замалахь баьча балха итогех Къахьегама Шlеча Байракха орден еннай скотника Садуев Нурмахьмада, доярkана Эдиева Розайна — «Знак Почета» яха орден, мах бола совгlаташ деннад доярkашта Узаева Хадчатаи Исаева Хадчатаи, хlаьта скотникага Эдиев Саламунага «Жигули» яха автомашина ехкар.

Даьха толамаш во деце а, хlана а зе деш ба хьайбай боахам. Цу гlулакха эгара хьалха бехке ба керттера зоотехник нов. Сусуркаеви керттера ветеринари лор нов. Касмыннин. Шоай декхараш дизза цар кхоачаш ца дар бахьан долаш моттигаш хиннай доахан, жа довш. Хьайбай боахамера а лаьтта леладечара а кхоачамбоацараш дlадахара оарцагlдовла деза.

— Массе звеноша, бригадаша дика хьувкъадаизар соахка баьцадаараш. — аьлар колхоза керттерча агронома В. Г. Власова. — Цу гlулакха дукхагlча даькъе бехке ба поливальщикаш. Хий диллара болх укх шера тоабича вlаштlехьдаргда баьцадаараш дика хьувкъале. Цо торо хулийтаргья паччахьалкхенга баьцадаараш дохкара пхе шера план диъ шера кхоачашъе.

Собране ше къамаьл деш керттерча зоотехника Х. Сусуркаева белгалдаьккхар, хьайбай продукцега дlабода мах лакха хилар доахан детта механизмаш хlанз а тlехь болх ца беш латтилга да, аьнна. Тракторни бригада бригадира С. Исраилова дийцар техника тоаелга геттара во лелаш хиларах. Цу гlулакха цо бехкевир колхоза механически мастерске заведующи нов. Тайсумови керттера инженер нов. Кальницкийн. Шофера А. Хасуева йоахар ялат кхедарах далац гlулакх, боккхача лоархlаме да из ханнахьа централни хьатта хьадари цига цlендаьчул тlехьагlа сихха паччахьалкхенна дlадалари.

Собране къамаьлаш даьраша дукха дийнар долаш долча кхоачамбоацарех, уж дlадахара де дезача гlулакхех, лаьттанцареи хьайбашкареи продукташ дукхагlа яхара яьржача Еррисоюзни социалистически яхье башха дика толамаш дахара дерригa низаш оарцагlдаьха шоай къахьега дезарах.

КПСС Централни Комитето партегеи советски халкъагеи даь Кхайкарал чlоагlа къоабалдаь хьаллаьца болча колхозхоша дош деннад ийслагlча пятилетка дийлагlча, къоастамбеча шера кхы а доккхагlа толамаш даьха Даьхе гlадийга а, шоай боахама экономика лакхъе а. Нагахьа санна дlадахача шера колхоза гlабена берригa пайда 1797642 сом хиннабале, хlаьта укх шера из совбаккха дерхl. Хlара гектара тlара чуэца дерхl 30 центнер гурахьа дийна ялат, 50 центнер фуалъяьха хьажкlаш, 200 центнер баьцадаараш, хlаьта иштта дерхl дукхагlа хьайбай продукташ яха, дерригa продукци яккхарга дlабода мах 5 процент лохбе, къахьегама овсарле 10 процент лакхъе

Колхоза отчетни собране гулбеннараша парте областной комитета, КПСС райкома, райисполкома тешам белар, ийслагlа пятилетка диъ шера кхоачашъяра гlулакха дерригa низаш оарцагlдаьха шоаш къахьегаргхиларах.

М. РАДОВ.

Тlеxккхоачашдаьд декхараш

Ийслагlча пятилетка дийлагlа къоастамбеш дола шу дика дlадоладаьд «Чечениngушводстроя» управлене ОРС коллективо. Январь бетта товарооборота план 107 процент кхоачаш а я яь укх деношка ийдархой хьашташ кхоачашдара боарам лох ца болийташ къахьег цо.

ОРС торговле предприятешта юкъе яьржача социалистически яхье хьалха латт Валентина Артемовна Чернышева заведующи йола город Аргунерча № 1 йолча столове коллектив. Январь бетта план 121 процент кхоачашъе вlаштlехьдаьннад цун.

Иштта шоаш тlайийца декхараш укх шера толамца кхоачашдеш хьайоагlа Петрова Рансас кулгалдеш йола станица Наурскера № 2 йолча, Зилина Лида керте латта станица Орджоникидзевскера № 10 йолча тикай коллективаш я. Январь бетта шоаш тlайийца декхараш йиллача ханал 2 ди хьалха кхоачаш а даь бахача наьха хьашташ дlахо кхы а дикагlа кхоачашде дерхl цар.

М. БОБОВ.

«СЕРДАЛО»
3-гlа оагl. 21 февраль, 1974 шу.

ХАЛКЪА ВОВЗАШ А ВЕЗАШ А

АБХАЗЕ ХАЛКЪА ПОЭТ Д. И. ГУЛИА ВАЬ 100 ШУ ДИЗАРГА

Даьхен тIом бола ха яр из. Сухуме бомбаш етта йолаенна яр фашистий самолеташ. Са дейначул тIехьатIа, цхьаннахьа сердал йоацаш Iаьржлу городе. ЧIогIа дега халахетар доалар сона фашисташа леладу оахкарий хьисапера гIулакхаш хьахьекхача.

Цкъа цхьан сарахьа Сухумера цIакхаьчар са зIамагIвола воша Темур. Кхы Iе ца луш аз цунга хаьттар:

— Фуд керда?

— Дикадар вIалла дац, — лоаппа жоп делар цо. — Тахан кхозза бомбаш йийттай Сухуме...

— Сенга хьежаш вагIа тIакха Дмитрий? Вай долча хьа хIана вагIац из шиий дезал а боалабеш.

— Цхьаккха дича а цигара аравала лаьрхIа вац из... «Цяска бе-башха дац цIагIара тхов тIа даьлча» — йоах цо. Темур кхуврча юххе Iохайи, уйлашка а ваха. Айса фу дича бакъахьа да ца ховш корзагIваьлар со. Сецца Д. И. Гулиа волча ваха а цо хьалва ца туге цуьцара гаргало хоадае а соцадир аз.

Сатоссашехь наькъа ваьлар со. Тамыш яхача юрта эггара дикагIа лоархIаш яр са дийхка беса йоргIа говр.

Малх хьалбоалаше Цкыбане кхаьчар со. Новкъа гIаш болхача вай салташта тIехьакхийхача со. Царца яр тIема эша хIара со. Царца яр тIема эша хIаьтта обозаш, йоккхий маш тIаетта обозаш, йоккхий топаш. Цу сурто дог гIоздоакхар. Хеталора: «Уж фронте дIакхаьчача шиь да ваххача вохийтаргва фашист», аьнна. Сухумена гаьна йоацаш уллача Цхута яхача моттиге дIакхача воаллар со, — «Вокхха саг! Вокхха саг! Юхаверза!» — яхаш детта цIогIарч хезача хана. Цу хана сона эрсий мотт хацар, цудухьа аз из теркалдензар. Хьакхайкадаьдар фега гIолла кхерам тIабоагIаш хилар. УвгIа йолаелар сиренаш, парех дIакхийттар заводий гудокаш а. Цар мухь беттар лерга нIана боаттIабе санна. Со хIаьта а дIахо водаш вар. Цу хана сона ведда хьатIавелача цхьан салтечо аьлар:

— Къора ва хьо? Хазаций хьона — «Тревога!» Волле онха хьуна кIал вала.

Говра тIера Iо а веса, цун юхь а лаьца салтечоа тIехьа дIаволавелар со. Аз дика кхетадацар из сенах кхер. Сухумерча лоамашта тIехьашкара ювла йолаелар зенитках. Лакха сигала лелхар цар тхорч: зIамигача боамбе кIорапилгех йоккха йоаца морхаш хулаш санна хетар. Фашистий самолетех цаI кIур ухаш фордагахьа чуяхар, хIаьта вожаш лаккха урагIа а яха бIаргкъайла ньлар. Юха а сатийна яр. Iаьржа бIаргаш долча къонача салтечо са говр хьатIа а йоалаьй лийта а лаьца тIахайтар со. Цуьнна абхазий меттала баркал а аьнна, тхо вIэшагIкъаьстар.

Дукха ха ялалехьа Сухуме кхаьчар со. Укхаза хьакхета нах цIимхара, гIайгIане, къамаьла тIера боацаш бар. ХIанз Ленина оттадаь памятник даггIача гIолла тIехваьлар со. Цу хана баIаш баьнна яьсса арe яр цига. Хьалха тхоаш бугIай вордаца Сухуме хьажкIаш, тхьамка, йол, модз дохка иха ха дагаера сона. ЙIоахъенна гамажаш хила ювшар. ХIанз керда хьалдаь дукха хоза гIарсаш дар цу майдан тIа. Со тувлавала а сахьат дахазар. Юххера а се водача коа дIакхаьчар со. Говр дIатасса кераз дацар цхьаннахьа а. Шен мIинге ягIача комсий кIотаргах дIайиллхар аз говр. Эггара хьалха со бIаргавайра сай несийна Гулиа Дмитрий Иосифовича сецага Елена Андреевнайна.

— Ой! Ма веза хьаша воагIа вайцига, яхаш накъаера сона из. Хьаьший цIагIа дIачудахар тхо. Хаттар даь тхо даллехьа шийна цхьа зIамига саг а волаш, чукхаьчар Дырмыт а (абхазцаша иштта цIи йоакхх поэтах).

— Мел чIоагIа хоза хет сона хьо бIаргавайна, — яхаш мархIавелар цо со. — Ла вий хьо?..

— Со-м ла ва. Берригаш а могаш-маьрша ба. ХIаьта Iа тха дехар кхоачашдаьдац, — раьза воаплаш цIимхаро жоп делар аз.

Аз дувцар кхетадаьча цо вела а венна аьлар:

— Эй, аз Темурага ма аьнналий, со цига дIавоагIаргвац. Со укхаза хила веза, — сона белажах кулг а теха Iохейр на.

— Сабардел, Дмитрий Иосифович! — аьлар оаха дувцачох кхийттача зIамигача саго. — Писателий собране соцам ма баьбий хьо юрта дIаваха веза, аьнна.

— Iайха уйла ел. сатийна юрта воахалургвий со, хьай дезал а тIехьа хьо укхаза а волаш? — хаьттар аз Дмитрега.

— Нагахьа санна оаха яхар Iа ца дойя кхы цIакхха укхаза а воагIарг ма вац, вайна юкъера гаргало а ма хаьдай, — аьнна тIатехар аз.

— Дмитрий Иосифович, бакълув хьа гаргара саг. Кхы хье ца луш дIаваха веза юрта, — дехар деча тайпара аьлар зIамигача саго.

Йист ца хулаш уйла еш вагIар Дырмыт. Тхо а дар цо фу оал хьежаш.

— Хозий хьона, фусамнана, вайна дувцар? — хаьттар цо сесагага.

— Иштта дар Темура яьхар а, ХIанз эггара цIен вокххагIвар венав. Бакъахьа долчча тайпара Iайха хоадам бе.

Топийн бомбайн таташ доацаш сатийна чакхъяьлар бийса. Хеталора немцашта а со хьоэшалгIа венилга ховш санна. КхозлагIа боргIалгаш кхайкаяр, хIаьта а сона наб кхетацар. Шаваха безам болаш вар со, бакъда фусамдай сомабаха тоам хетацар. Са белгало йоаллашехьа барзкъаш тIа а дийха араваьлар со.

— Хьо хьагIеттав? Сиха хIанав хьо?—хаьттар Еленас. Фусамдай хиннабар кхы а хьалхагIа хьал а гIейтта со сомавалар кхераш лелаш. Халххехьа кийчдаь латтача истола тIара Iохейша тхоашта сихха феттал йохае хIама а кхаьлла, со цIаваха араваьлар.

— Лоамарочун дош доха йиш мичай, — аьлар аз Iадика ювцаш.

— Хов, хов, вай дийццача тайпара хургда, — дIатешавир со Дырмыта.

Со цIавахар. Цхьабакъда е цу дийнахьа а, е шоллагIча ден а Дмитрий юрта хьакхачанзар. Шиь дош цо дохадаьрг а лаьрхIа юха а Сухуме ваха дагадена корзагIваьна со лелаш, цIаьхха коа наIарга машина кхаьчар.

— Сагот ма делахь, хIанз тхо хьакхаьчар хьона, — аьлла бегаш а баь, машина етта дола книжкаш доассаде эттар Дмитрий. Укхан-м кхы хIама а йий хьогI ер книжкаш мара аьнна хеташ, дукха дар уж.

Дырмыт кхаьчав аьнна дIахеза беррига бокххий нах ахз болабелар тханцига пох бIарг тоха. Дукха багIар уж хьалха хиина хIамаш дувцаш. Дагалаца а дувца а дукха дар цар. Хьалха лоамарой мел хала баьхаб, советски Iаьдало халкъа еннача паргIатонах, кердача, иразеча вахарах Советски халкъий кортмукъален иразн дIадаккха гIертача фашисташа Даьхено лоаттабеча тIемах... Хьаший бахачул тIехьагIа бийса яххалца вагIар поэт керда йоазонаш деш. ЦIаккха а дицлац сона цхьан сарахьа хьалхарчарца Советски Союза Турпала цIи еннача Хоразия Владимира хеталаь «Турпалах дола илли» цо дийша.

Дийнахьа бригадашка, фермашка хулар из массе а хана, цар балха новкъостал а дора. Юрта мел волча зIамигача а вокххача а сага вовзаш а дукхавезаш а вар Дырмыт.

— Ха дIагIоргья, дукхха а юахалаш хувцалургда, цхьабакъда Абхазе халкъа поэт, Дырмыт — Дмитрий Иосифович Гулиа наха вовзаш а везаш а хургва, — иштта чакхдаьккхар шиь дувцар Барганджиа Гача, хIанз бIаь шу даьннача вокххача саго.

Ш. КАМКИА,
СССР журналистий Союза член, Сухумерча «Апсны капш» яхача газета болхло.

СУРТА ТIА: Д. И. Гулиа шиь керда стихаш ешаш ва Барганджиа Темура. Сурт даьккхад 1949 шера.

БАЬЧА НАЬКЪА РАЬЗА ХИЛАР

Боккха теркам тIабохийт отпуске е балха баха ца безаш мукъа болча къахьегамхой сакъердаме салоIам вIаштIехьбаккхара республика путешествен экскурсен бюро болхлоша.

Иштта, бюрос вIаштIехьъяьккхача Грозный—Волгоград—Астрахань—Грозный маршрутах 15 феврале поездаца экскурсе вахар республикера 525 саг. Кхаь дийнахьа хиннача цу экскурсе царна бIаргаяйра Волгограде «Планетарий» яха, кхыйола музеяш. Астрахане уж хьежар исторически памятникашка, баха хилар хозача Iалама моттигашка.

Экскурсе хиннараш йоаш бихьача наькъа чIоагIа раьза болаш цIабаьхкар.

Цу тайпара экскурсионни поездаш ух хIара бетта цкъа Ленинграде, Киеве, новкъа иттитт ди а доаккхаш.

С. АВАКЬЯН,
республикански путешествен экскурсен бюро методист.

ЦIи йоайир

Дукха ха йоацаш, февраль бетта цхьан бус, Карабулакски бурув тохара балхий управлене цIен юхxe дахчан отарах цIи яьлар.

Пожарни команда болхлошца цхьана цIи йоаш хьинаре дакъа лаьцар управлене болхлоша а. Цигача белгалбаьлар парткома секретарь А. Н. Ткачев, инженер - технолог Б. Н. Нечаев буровой мастер В. К. Терлецкий, иштта кхыбараш а.

Яьннача цIерах лотаелар бурув тохара управлене административни здани. Хьалха йоагарг йолчарех яр бухгалтери. Цига ахча, документаш дар. Из зулам ца хилийтара, лоамий а оттабаь, хий дикагIа чукхачийтара тIера шифер Iояьккхар.

ЦIи эшайир.

А. БАКАЛЮК.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

ЧЕХОСЛОВАКИ. Копршивницерча «Татра» яхача производственни объединене опытни завода цехашка вIашагIъеллай «Т-815» яха керда грузовой автомобиль (сурта тIа). ХIанз мехка наькъашка тохкаш я машин. Эзача хIанз арахецаш йола татраш миссел еза я керда автомобиль, цхьабакъда цун двигатела низ 30 процент алсамбаьккхаб, дикка лаккъяьй кхыйола технически параметраш а. «Т-815» яха автомобиль 1977 шера серийно арахеца йолае лерхI.

ЧТК—ТАСС сурт.

«КХЫ УЙЛАШ» ЯРАШКА ТIОМ ХЬИЙНАБ

Чиле хиннача трагически событеех дола керд - керда бакъдараш хьагучадувлаш латт. Дукха ха йоацаш канадски священникагара Билла Смитагара хезар сона чилийски тIема хунто террори законагIа доацараши леладеш хилар мадаррен геттара дикен хьахьо кхаш дола тешалаш. Ер да ше мадарра дIаяздаь Билла Смита дийцар.

— Латински Америка — са шоллагIа цIа. Дукха хIама ца эшаш итт шу даьккхад аз Бразиле вахаш Сан-Паулу миссионералла болх беш волча хана. Соахка, июне, Чиле ваха лаьрхIар аз: шиь кхел Латински Америкаца йийзача моллагIчун а санна юххера хьажа доглоагIар цига чаккхйоаккхаш лаьттача, цу континента халкъашта Iалаьмате доархIаме йолча экспериментага. Чиле вахаш аз дукха ха яьккхаеца а, доттагIий хилар са цига. Дагадарий сона цу хана се царца юха а дукха ха ялалехьа вIашагIкхетарг ма вий аьнна, цхьабакъда геттара кхыча тайпара долча хьалашка...

Дукха ха йоацаш юха а Чиле вахар со. Пресвитерианскии католически киназий Канадски совето тIадилладар сона хунто деча нйзашта кIалхарбовланза ца боалараштa тха организацега малагIа новкъостал дулургда цу метте ховлга. Цу ханна накъадаьлар сона массехк бутт хьалхагIа сай тоссадена хьоашал. Сантьяго аз даьккхача итт дийнахьа чилийски доттагIаша дукхача наха тIакхийлар со. Са къамаьл хилар болхлошца, лакхерча дешара заведенешкаоча студенташцеи преподавателашцеи, моттигерча протестантски киназа кулгалхошца, дукхача кхычарца. Байддараштa яьча ООН лагерашка хилар со, подполье бахача нахаца къамаьл хилар.

бар са, байддараштa лаьрхIа ООН лагераш — хунто дунен общественноста уйла тувлаяр духьа пайда эцаш йола пордув мара кхы хIама ца хилар.

НАБ ЙОАЦА БИЙСАШ

Чилийски столица юккъе ваьхар со. Комендантски сахьат хьатIаэттача топаш ювла йолалора ЦIаккха а сатийна наб е вIаштIехьдаьннадац са. Оттаяьча ханал тIехьагIа шоай цIагIара улицашка арабовлар мара кхы бехк боацача наха топаш еттар города улицашка.

Шийна эшаш бола хоам баккха, духьале яргIйоацаш нах кагбе гIерташ дукхача наха Iазап тIаувттэлу хунто. Сай дог тийшар са цунах, кхетадеш долча бахьанегIа аз цIи йоаккхаргIйоацача цхьан зIамигача сагаца са къамаьл хинначул тIехьагIа. Цунна электрически ток тIаувттаяьй, шебоа пIенда кагбаьб. Цхьан болхлой поселкерча активистий тайпан цIераш цунна хьа аьнна хийтал царна. ТIехьагIо кIалхарвваьнна дIаваха вIаштIехьдаьннад...

Карабехкараштa топаш етт хунто. Бокъонца со цига хиннача цу деношка городской радиостанцин дIалаца еннаяр тIема режимана духьалбарий группа. Массехк ди даьннача гIолла ерригача Сантьяго гIоллара корадоагIар переворот хиннача хьалхарча деношке а лийца хиннача итташ наьха пхорчаша цхаралдаьха декъий.

ЗУЛАМИЙ ЛЕРАШ ЙОАЮ

«Эздийча гIулакхий» йоакхо дукхагIа е яьннай хунта. Цудухьа да лийца боахка дукхагIа бараш столицера кхыча моттигашка дIабигар а. Цу юккъе гIолла Чиле хьалхагIа а санна репрессей кампани лелаю, сага бокъонашта духьалара зуламаш ду. Из долла хIама тIема режимана духьалбараш дIабахар. раьза боацараш унзарбахар духьа леладеш да. Путчистий карагIа мел нах байнаб бокъонца хьаала ховш цхьаккха а вац.

Цхьабакъда, моргашка хиннараша, улицашка наха етташ бIарга дайнараша, нувхаш йоагаеча пийшкашка декъий чуккхувсаш бIаргалайнараша дувцараш дерригаш я хьавIашагIтехачул тIехьагIа, ала йиш я сога, бархI — итт эзар саг — 11 сентябрера событеш хинначул тIехьагIа Чиле мел нах боабаьб хара тоъал нийса хьахьокхаш йола цифра хилар.

Сантьяго стадионера концлагерь хIанз дIакъайлай Цхьабакъда ужжамо лагареш шортта я мехка къалбаседехьа. Досон яхача гIайрен тIарча набахта Iазап оэаш боахк Халкъа цхьоагIон правительства членаш. Вальпараисо яхача гаване латтача кемай трюмех Iазап тIаувттаду камераш яьй. Цунца дувзаденна ала безам

ДУВЦАРГДОАЦАШ ЮКЪЕРА ДАЬХАД

«ХIанз денз дIа политически гIулакхашта лийцабоахка нах бац Чиле», —иштта хьакхайкадаьд хунто. 12 декабре официальни прессо хьакхайкадир, из термин къамаьла юкъера дIайоаккх, «зуламий» ши тайпа юхедисад: уголовни пачхьалкхенна духьалареи, аьнна. Цу тайппара, Альенде правительства — цигга теркалделаш, конституционно херджа хиннача правительства — социально - экономически программаш чакхйоахача дакъа лоацаш, е хьаштдале уж программаш хьаллоацаш мел хиннараш автоматически юкъеболх белгалъяьча цу категореех цхьанена. Цу нахага гIелал яхь. Балха тIара дIабоах, чарахье баха нах оакхараштa санна тIакхув царна.

11 сентябре дIаьяннай Чилера кепайоазони дешеи паргIато. Къахетам боацаш тоIаду раьза боацарий моллагIа гIулакхаш, чилийчаша чIоагIа хамбеш хинна университетски автономи дIаьяккхай. Массе метте ректорски моттигаш дIалийцай инаралаша - путчисташа оттабаьраша. Дешара программашта юкъера дIаьхай общественни Iилмай курсаш. МоллагIа книжка е брошюра, кхыметтел церковни изданеш а цу сахьате тийша болх ба аьле хьакхайкаю, нагахьа санна цар тIа «социализм» яха дош вIалла хьоахадаьдале ХIаьта цу тайпара литература шийгара гучадалийтачоа тIаоттаргдола Iазап дувца а дезац.

Оттава

(ДIахододар хургда).

А. ПАЛЛАДИН,
АПН соб. корр.

АНГЛИ: ЗАБАСТОВКЕИ ХОРЖАМАШИ

ХIанз лондонски Вестминстере бIаргаго йиш яраш экскурсанташ мара бац — парламент дIаяхийтай, 28 феврале ханал хьалха хоржамаш де оттадаьд. ХIаьта законодателаш шоай гIандаши трибунаши йита а йита дIабахачул тIехьагIа массехк сахьат доаллашехьа а, забояшкара болх сецаб: дерригача къаман юкъара забастовка йолаьяй горнякаша.

Укх деношка хоржамашта хьалха кепатеха араьяьккхача консерваторий манифеста тIа йоах: «Социальни Iалашонах тела ахча кIезигдергда забастовка ерий дезалашта, уж расхолаш шоашта дIатIаэцийла профсоюзаша».

Цхьабакъда, горнякаша е къовсам а социйтабац, е шахташта, кIора складашта, порташта докашта, электростанцешта шоаш еш йола пикетировка а йитаяц.

«Правительстваrа цкъа санна дукхаза а литкъай тха тред-юнион,горнякашта алапеш тIатохилга дийхад, — аьлар профсоюза генеральни секретара Лоуренс Дейле АПН-корреспондентага. — Оаха аьннар цIаккха а даьдац. Оахош яхар чакхдаккхари котало яккхари духьа оаха забастовка кхайкайир. Шахтерий алапе хIанзара боарам из даккха гIерташ хьегача халача къица нийсбе йиш йолаш бац. Кхы дIахо цунца машар бе безам бац тха. Из бахьан долаш газеташа «экстремисташ» аьнна цIи тиллай тхоах, шахтерех. Фу «экстремизм» хул цунах, нагахьа санна шоаш баьча балха боагIа нийса мах балийта гIерташ хилча? ХIаьта оаш «дIадехараш боарамагIа доацаш да» яхаш пресса оагIош тIара тхо бехке дераша шоаш ийлеш дола алапи шахтера дерригa алапи миссел налог а телаш да...»

Укх деношка горняки Къаман профсоюзе хилар со. Берригача мехкарен доазол дехьарен кхахьийтача телеграммайи письмойи бIарчча цIов хьахьекхар соrа укхаза. «Студентий Къаман профсоюза членаша шун къовсам шоаш бизза хьаллоацаш хилар дIахайт», — яхаш язду Бирлингемера. Австралера телеграмма: «Больницешкарча болхлой федераце Совето дIахайт къовсам лоаттабеча горнякашца шоай оагIув хилар». Шахтераш, хьаллаца, цар пикета никъ ца хоадабе, хьалхагIа кIораца летаеш хиннача электростанцешта мехкдаьтта тIа ца увза аьнна соцам баьб машиннаькъахой профсоюзо»,—яхаш дийцар сона. Горнякашца шоай цхьоагIо хилар хьакхайкадаьд Англе моряккий профсоюзо а.

Укх тIеххьарча бетташкарча событей леламца стачкеи хоржамаши дувзаденна хиларах шеко йолаш Iаьдалаш а дале тамаш я. Цхьабакъда общинай палата лидера Джеймс Прайора хаьдда аьлар цу хьакъехьа. Хаттараш даьча шахтерех 81 процент бараша массане юкъара забастовка елга къоабалдеш йола горнякий референдум хинначул тIехьагIа цо аьлар: «Шахтераш шоай хоржамаш даь баьнаб, хIанз воай хоржамаш де деза вай».

«Гардиан» яхача газета хетачох, хIанзара хоржамаш белгалдаьннад» укх бIарччача бIаь шера эггара чIоагIагIа социальни къовсам латтача хана уж нийсденна хиларца, цудухьа по бакълу, шахтерий аьрдехьара лидераш хIанз, болхлошка болча наха шоаш бизза хьаллоацаш хиларах пайда а эцаш, правительстваца товсабенна хилар.

«Антипатриоташи экономика дезорганизатораши» ба аьнна хьакхайкабаьча шахтерашца болабеннача къовсамо' хьалхадаьхад хIанзарча хоржамашта хьалхарча кампане лозунгаш. Премьер-министра хьакхайкадаьд, хоржамаш де оттадар «Вай дабр тоъаргда! Лодка чу дагIа вай дерригаш а, хIаьта, нагахьа санна шо из дIа-юха теркаде долалой, бух гIоргда из» аьнна шахтерашкеи ужамо барашкеи дIакхайкаде халкъага торо «хилийтар» духьа ла аьнна

Эдвард Хита хьакхайкадаьд, «къаман боарамечеи бехктокхамечеи дукхагIчар» гIулакх кхоачашде могаргдолаш йола чIоагIеи низ болеи правительство эш Британена аьнна. Кхетадеш да, цу тайпара правительство торей лидеро консерватораш лоархIаш хилар. ХIаьта лейбористашта юххьанцара критически Iадсаьккхаш тIадаьххад. Лейбористски парте лидерах Гарольд Вильсонах цо аьлар, из «экстремизма мукъагIа вахав», «халахетар деши эхь долаши» да забастовка тIехьаяккха аьнна консерватораша енна предложенеш Г. Вильсона тIа ца эцар.

Цу деша жоп делар: ханал хьалха хоржамаш де оттадар «тоаяла езача наькъа тIара Британи хIалак хулча наькъа тIа яьккхача» консервативни правительства доал дохача дIакхаьча хилара дола тешал. Лейбористаша хьакхайкадаьд, шоаш «нийсхонагIа йолча, демократическегIа йолча Британена» тIехьа къовсам лоаттабергба аьнна.

Хоржамашта хьалхарча къовсама лоархIамеча доакъоех цаI а хинна дIаэттай шахтерий забастовка. Стачкана юкъе дакъа а лоацаш, из хьал а лоацаш, английски къахьегачхоша къовсам лоаттабу шоай социальни бокъонаш бахьан долаш, обществана демократически эргалонаш яр духьа.

Э. ЧЕПОРОВ,
АПН соб. корр.

Лондон.

МУЗЫКАЛЬНИ СЕЗОН: МИШТА ХУРГЬЯ ИЗ?

ТХА ИНТЕРВЬЮ

Сенга хьажа, ладувгIа йиш хургья укх гаргарча хана грозненций? — Из дар НохчГIалгIай пачхьалкхен филармоне директора Аманатиди Николай Кирьяковичага оаха даь эггара хьалхара хаттар.

— Дукха музыкальни совгIаташ хьеж грозненцашка. Иштта музыка езараша лоархIаши сийдеши да «Музыкантий вахари кхоллами» серецара концерташ. Цар йиш хургья Глинка, Шопена, Свиридова, Паганини кхоллам бовза, гургда «Музыканташ бел», «Театрен кинон музыканташ» яха концерташ.

Хьанга ладувгIа йиш хургья «Литературни сайренашка»?

«Литературни сайренашка» грозненцаш вIашагIкхетаргба РСФСР заслуженни артистаца Сомовца, Москонцерта артисткаца Каменскаяца, хIаьта иштта П. Шальновца, Заславскаяца. ХIанз вай республике гастроле я Армянски ССР заслуженни артистка Гарагаш.

Николай Кирьякович, сенга хьажа йиш хургья эстрада езарий? МалагIа эстрадни ансамблаш хургья вайцига гастролешка?

Боккхача безамца хьожаргба эстрадни музыка езараш «Поющие гитары», «Ярославские ребята», «Садко», «Романтика», «Владимирские удальцы», «Голубые гитары», «Поморы», «Мрия» яхача вокально - инструментальни ансамблашка. Польски, венгерски ансамблий цIераш а йовзаргья грозненцашта. Иштта республика хьежаш я югославски ансамблашка, «Адриатика мелодеш» яха царех цаI хIанз вайцига гастролешка кхаьчай.

Халкъа музыка езарашка а хьеж музыкальни совгIаташ. Шиь творчество гойташ хургья «Ленок» яха ансамбль, Пачхьалкхен Волжски эрсий халкъа хор.

ЦIи хезача эстрада солистех малав вайцига воагIаргвар?.

Март бетта илли дезарий ладувгIа йиш хургья Грузински ССР заслуженни артисткага Чохели Гюлега. ХIаьта иштта вайцига хьоашалгIа хургба дика йовзаш йола РСФСР заслуженни эртистка Великанова Гелена, болгарски иллиалархо Димитров Эмиль, иштта дукха кхыбараш.

Вайцига эггара хьалха йоагIаргья «Ритм-балет» яха хореографически ансамбль, пианисташ — Д. Волрайх, А. Бахчиев.

Николай Кирьякович, тIеххьара хаттар — мичахьа гастролешка хургба вай республика артисташ?

Кастта Брянске гастролеш йолаергья Эсамбаев Махьмуда. Цул тIехьагIа вай мехкахочо Калуге, Ореле, Воронеже, Тамбове, Саратове, Волгограде, Астрахане концерташ лургда.

Рязански областе гIоргья Татьянченко Нина, хIаьта Е. Хавричевеи Н Надеждинаси концерташ хьокхаргда Астраханская областе. Вай республика юрта къахьегамхошта, бахача наха хьалхашка, концерташ гойтаргда эстрадни «Шовда» яхачеи инструментальнии ансамблаша

Лоаца аьлча, искуство езарий дукхха хургда хьажа а ладувгIа а укх кердача музыкальни сезоне.

ПАЙДАНЕ РАЦПРЕДЛОЖЕНИ

«Малгобекнефть» НГДУ ерригача инженерно - технологически службашка слесара -изобретатела Гуренко Данил Даниловича хьаяь насосаш я хIанз болх беш.

Хьалха «НТХ-2» маркагIа йолча насосашта, царга дукха гIум Iовча скважинашка болх беш пхи-ялх ди даккхийтача, капитальни ремонт ца йича ялацар. ХIаьта хIанз Гуренкос юкъейоалаяьча рацпредложенех яьча насосаша гIум Iовча скважинашка болх беш капитальни ремонт е ца эшаш шиь бутт совгIа ха йоакхх. Цу гIулакхо торо хилийтай дукха гIум Iайнача скважинашта ремонт яра ха дикка лоацъе, из болх барга дIадодачун кхом бе. ХIаьта хьалхе яьча экономически расчеташка хьежжа цу рацпредложене производства баь пайда 10 эзар сом да.

Из лоархIаме рацпредложени ярах Гуренкона ахчан преми еннай.

«Малгобекнефть» НГДУ ПТО начальника Марзиев Мохьмада дувцача тайпара, Гуренко конструкцех йола насосаш кастта шерра производстве юкъегIоргья вай пачхьалкхен мехкдаьтта доаккхача кхыча моттигашка а, къаьстта скважинашка дукха гIум Iовча.

М. МУРАДОВ.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

21 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — «Советски характер» яха телевизионни очерк. 10.00 — «Дагалеттар» яха Корнейчука фильм-спектакль. 15.25 — Передачай программа. 15.30 — «Лаьтта, къахьегам, деза ди» яха документальни фильм. 15.45 — Шахматни школа. Шахматистий — разрядникий класс. 16.15 — Босбола телевидени. Дешархошта «Гайдара гIа дIахьалха боах». 17.00 — Бераштa йола киннопрограмма. 17.45—«Вахар хьахилар хьакъехьа Iилмеи дыи» (нохчий меттала) 18.00 — Кердадараш. 18.15 — Бераштa йола передача. 18.30— Миллионий ленински университет. ХIанзарча ханара дунен халкъашта юкъера коммунистически болхлойи болам 19.00 — Бокъонаш телха ца яйтара а къахьегама дисциплина тоаяра а тIехьа советаша беча балха хьакъехьа. КПСС Ленински райкома хьалхарча секретара Галковай выступлени. 19.10 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, гIалгIай меттала). 19.30 — Босбола телевидени Хоккеях йола СССР-а чемпионат. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Хоккеях йола трансляци дIахояхьар. 22.00 — Босбола телевидени. Вай адрес Советски Союз да. 23.00 — Спортивни программа. 23.40 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

19.50 — Граждански тIема шерашка Нохч-ГIалгIайчу хинна классови къовсам. 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Цар Малгобек лорайир. 20.35 — Документальни фильма кинозал.

22 февраль
I ПРОГРАММА

9.00 — Передачай программа. 9.05 — Босбола телевидени. Iуйрийнара гимнастика. 9.20 — Кердадараш. 9.30 — Дешархошта йола телевизионни очерк. 9.50 — Черсий-Балкхарой АССР-а «Чегемски водопадаш» яха ансамбла концерт. 10.10— — «Тихоня» яха телевизионни художественни фильм. 11.20 — «КIалхахьа нах ба» яха киноочерк. 15.25 — Передачай программа. 15.30 — Телевизионни документальни фильмай программа. 16.00 — Дай-ноаной, шоана. 3-гIа передача. 16.30— Къахьегама дисциплина чIоагIъяр. 16.40 — «Книжкай дунен тIа». 17.10 — Босбола телевидени. Дешархошта. Советски Союза Турпалца ЭЗкара инаралаца Федюнинскеца «Орленок» яхача телестуде юнкораш вIашагIкхетар. 18.00 — Техникана ремонт елга чакхдоалаш латт. Номер 1-гIа йолча шурий совхозера репортаж. 18.25 — «Нохч-ГIалгIайчу гIолла». Информационни программа (эрсий, нохчий меттала). 18.45 — «Муради Фидаров Сарненски подпольщикий баьчча ва». 19.00 — Киножурнал. 19.10 — ДIадаха денош дагаух бIухошта (нохчий меттала) 19.40 — «Зимородок» яха художественни фильм. 21.00 — «Ха». Информационни программа. 21.30 — Театральни вIашагIкхетар. «Тхона дагабоагIа никъ». Советски Эскареи ТIема-Форда Флотеи Денга. 22.50 — Босбола телевидени. «Артлото». Эстрадни программа. 23.50 — Кердадараш. Передачай программа.

II ПРОГРАММА

20.00 — «Коммунальни боахама предприятешка гриппах лоравалар» яха беседа. 20.05 — Шоана, бераш. 20.15 — Хоамаш, реклама. 20.20 — Киножурнал. 20.30 — Кинопередача.

РАДИО

21 февраль

6.30 — «Юртара вахар» (гIалгIай меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 — «Халкъа инструмент ек» яха концерт (гIалгIай меттала). 8.50 — Iилма-технически информацеш-74 (эрсий меттала). 15.00 — «Къона тIехье» (нохчий меттала). 16.15 — «Юртара хьехархо» яха корреспонденция (гIалгIай меттала). 16.30 — «Лакхале» яха радиовыпуск (нохчий меттала). 16.45 — Коклюш яха лазари пох лорвелари аьлча йола лора беседа (эрсий меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала). 18.40 — Интернациональни доттагIлен радиоклуб (гIалгIай меттала).

22 февраль

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала). 6.45 — Хоамаш. 7.20 — Республикански газетий обзор. 8.25 —«БIухошкара музыкальни моаршалаш» яха концерт (нохчий меттала) 16.00 — «Юха а мугIараштa юкъе» яха Тарамова очерк (нохчий меттала). 16.15 — Концерт (эрсий меттала). 16.50 — «Парте тIахьехама жоп луш» яха корреспонденция (гIалгIай меттала). 18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).

ХАОТТАМ

Тахан республике гIоллеи Грознеи хувцалуш морхаш а йолаш, наг-нагахьа кIезиг-дукха лоа а делхаш, малхбоалехьара мух а хьеххаш ха хила а фегара температура республике гIолла 0 градусагара 5 градусага кхоачаши Грозне 0 градусагара 2 градусага кхоачаши шелал йолаш хила а тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364051 г. Грозный, Ленина улица 11 (3-гIа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктокхама секретара—3-34-38; партийни вахареи культураи отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; письмой отделеи бухгалтереи — 2-60-71.

НАШ АДРЕС: 364051 г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора—3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-38; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства — 3-42-28; отдела писем и бухгалтерии — 2-60-71.

СФ04083. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Революце проспект 7/84. Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/84. Заказ № 1748.